

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»
ВІДДІЛ ОСВІТИ, ЗДОРОВ'Я, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ
ВОЗНЕСЕНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ
БОГУСЛАВЕЦЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ – ДОШКІЛЬНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД» ІМ. М.О. МАКСИМОВИЧА ВОЗНЕСЕНСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

БЕЗПЕКА – ПРІОРИТЕТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ БОГУСЛАВЕЦЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ
«ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ –
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
ІМ. М.О. МАКСИМОВИЧА ВОЗНЕСЕНСЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Б-39

Тематична номінація: Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення.

Безпека – пріоритет освітнього процесу: методичний посібник /
Автори-упорядники: Т.М. Москаленко, Т.О. Ївженко. – Черкаси: Видавництво
КНЗ «ЧОПОПП ЧОР», 2023. – 115 с.

АВТОРИ:

Москаленко Тетяна Миколаївна – директор Богуславецького навчально-виховного
комплексу «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» ім.
М.О. Максимовича, вчитель історії;

Ївженко Тетяна Олександрівна – заступник директора з навчально-виховної роботи
Богуславецького НВК, вчитель української мови та літератури, історії та правознавства;

Верещака Оксана Василівна – вчитель фізики та географії Богуславецького НВК;

Гмиря Людмила Олександрівна – вчитель математики Богуславецького НВК;

Головка Людмила Миколаївна – вчитель української мови та літератури, зарубіжної
літератури Богуславецького НВК;

Головка Лариса Михайлівна – вчитель початкових класів Богуславецького НВК;

Джура Юлія Миколаївна – вчитель початкових класів Богуславецького НВК;

Дробітько Сергій Валерійович – вчитель фізичної культури та «Захисту України»
Богуславецького НВК;

Кобець Людмила Миколаївна – вчитель початкових класів Богуславецького НВК;

Мартиненко Лариса Григорівна – вчитель біології та хімії Богуславецького НВК;

Озінська Анна Анатоліївна – вчитель англійської мови Богуславецького НВК;

Шестопад Ганна Володимирівна – вчитель початкових класів Богуславецького НВК.

Макет та верстка – **Олексієнко Віктор Павлович** – вчитель інформатики Богуславецького
НВК «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний
заклад» ім. М.О. Максимовича

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Назаренко Галина Анатоліївна – проректор з науково-методичної роботи КНЗ
«Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської
обласної ради», доктор педагогічних наук, професор;

Крутенко Ольга Володимирівна – доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту
освіти КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук;

Різник Людмила Леонідівна – директор Коврайського навчально-виховного
комплексу «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» імені Г.С.
Сковороди Плешканівської сільської ради Золотоніського району Черкаської області, вчитель
історії та громадянської освіти.

Методичний посібник «**Безпека – пріоритет освітнього процесу**» містить практичні
матеріали щодо актуальних питань безпечного освітнього середовища в закладах загальної
середньої освіти. В посібнику подано авторські розробки занять в шкільному Класі безпеки.
Це приклад інноваційної діяльності з формування навичок безпечної поведінки в дітей в
умовах суспільної кризи та війни. Зміст занять співвідноситься з ключовими
компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних
орієнтацій здобувача освіти.

*Схвалено до використання вченою радою КНЗ «Черкаський ОІПОПП ЧОР»
(протокол №3 від 30.08.2023 р.)*

ЗМІСТ

1. П

<u>ВЕРДМОВА</u>	4
2. <u>АКТУАЛЬНО, ПРАКТИЧНО, ДОСТУПНО</u>	5
3. <u>МЕТОДИЧНА РОБОТА ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ</u>	6
3.1. <u>Що таке безпечне освітнє середовище?</u>	6
3.2. <u>Ознаки безпечного освітнього середовища</u>	7
3.3. <u>Принципи безпечного освітнього середовища</u>	8
3.4. Кодекс безпечного <u>освітнього середовища</u>	9
3.5. <u>Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки</u>	16
3.6. <u>Досвід з облаштування безпечного фізичного простору</u>	18
3.7. <u>Список використаних джерел</u>	24
4. <u>КЛАС БЕЗПЕКИ – НЕОБХІДНА СКЛАДОВА БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА</u>	25
5. ДОДАТКИ	
5.1. <u>Тема. Про вогонь нам треба знати, з ним не можна жартувати</u>	29
5.2. <u>Тема. Психологічні розвантаження під час військового конфлікту</u>	44
5.3. <u>Тема. Мінна безпека</u>	59
5.4. <u>Тема. Психологічні розвантаження під час війни</u>	71
5.5. <u>Тема. Повітряна тривога</u>	76
5.6. <u>Тема. Будь обережним на дорозі!</u>	86
5.7. <u>Тема. Абетка домедичної допомоги</u>	93
<u>ФОТОМАТЕРІАЛИ</u>	108

ПЕРЕДМОВА

Крутенко Ольга Володимирівна, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук

Потужний потенціал освітянської сфери в сучасній складній ситуації в країні спрямовується на надання відповідей тим викликам і проблемам, які мають діти і суспільство. Активна зацікавленість, небайдужість і включеність педагогів Богуславецького НВК ім. М.О. Максимовича, що на Золотоніщині, свідчить про пріоритетність питань безпеки, захищеності, супроводу дітей та їх батьків. Формування навичок безпечної поведінки, створення психосоціальної підтримки учнівської молоді, попередження виникнення фізичної загрози чи порушення прав всіх учасників освітнього процесу – порядок денний закладу. До речі, вчителі закладу – учасники багатьох міжнародних проєктів з безпеки.

Методичний посібник **«Безпека – пріоритет освітнього процесу»** презентує конкретний досвід вчителів, який включає профілактичну, навчальну, інформаційно-просвітницьку роботу з дітьми під час війни в царині безпеки та захисту дитини – головної цінності суспільства. Системний підхід у закладі, методичні розробки заходів, арсенал педагогічної майстерності демонструють, що школа – серцевина організації педагогічної роботи з учнями та їх батьками.

Заслуговує на увагу Кодекс безпечного освітнього середовища даного закладу освіти, який визначає складові безпечного освітнього середовища та регулює напрямки діяльності закладу, пов'язані з порушенням прав особистості на безпеку, спрямовує на уникнення потенційних ризиків та небезпек, подолання труднощів міжособистісного спілкування.

Маю надію, що позитивний досвід активних освітян Богуславецького НВК ім. М.О. Максимовича щодо розбудови безпечного освітнього середовища, практика впровадження Кодексу безпечного освітнього середовища, конкретні методичні розробки формування безпечної поведінки здобувачів освіти, наблизить нову українську школу до сучасних зразків інноваційних освітніх практик.

АКТУАЛЬНО, ПРАКТИЧНО, ДОСТУПНО

Різник Людмила Леонідівна, директор, вчитель історії та громадянської освіти Коврайського навчально-виховного комплексу «загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад» імені Г.С. Сковороди Плешканівської сільської ради Золотоніського району Черкаської області

Сьогодні педагоги України роблять освітнє середовище кожної школи особливим, з неповторним освітнім дизайном, який потребує індивідуальних підходів і практичних рішень. У цій сфері вирізняється своїм подвижницьким, небайдужим підходом колектив педагогів Богуславецького НВК ім. М.О. Максимовича. Саме вони розробили та впроваджують Кодекс безпечного освітнього середовища. Представники адміністрації іменної школи ділилися досвідом з колегами району, тому цей документ став зразком для інших колективів, необхідним в діяльності, бо розкриває питання попередження, підтримки, втручання в ситуації, коли може виникати загроза життю, здоров'ю та благополуччю дитини. Це надзвичайно актуально сьогодні, в час війни.

Формування життєвих компетентностей неможливо без створення безпечних умов та навичок свідомої безпечної поведінки учнів. Тому своєчасно педагоги Богуславецького НВК ім. М.О. Максимовича створили Клас безпеки. Це особливий клас. Це простір, де вчителі та діти творять разом світ, безпечний для дитини. Авторські дидактичні матеріали спрямовані на здобуття знань та навичок здобувачами освіти в плані подолання проблем сьогодення, допомоги у вирішенні складних та конфліктних ситуацій, власного розвитку та захисту. Атмосфера Класу безпеки – неформальна, практична та доступна. Заняття вчителі можуть проводити за власним баченням, користуючись розробленим базовим наповненням і конструкторами (форми роботи, вправи, активності).

Ми всі хочемо та прагнемо миру, його потрібно не просто очікувати, а будувати. Будувати своєю роботою, позицією, ставленням до колег, до батьків та дітей. Посібник вчителів «Безпека – пріоритет освітнього процесу» є потужним методичним ресурсом, що буде використовуватися колегами інших закладів освіти.

МЕТОДИЧНА РОБОТА ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Москаленко Тетяна Миколаївна, заслужений учитель
України, директор, учитель історії Богуславецького
навчально-виховного комплексу «загальноосвітня школа
I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» ім. М.О.
Максимовича Вознесенської сільської ради Золотоніського
району Черкаської області

Безпека – це процес, а не результат
Брюс Шнайєр

Що таке безпечне освітнє середовище?

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди. Це визначення з пункту 1 частини 1 статті 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту»[2]. Згідно з Законом шкоду можна заподіяти, зокрема внаслідок недотримання вимог:

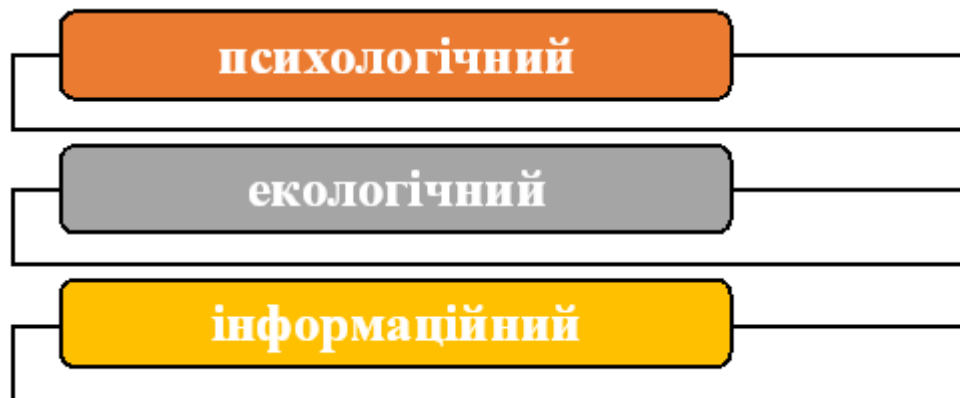
- ❖ санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил;
- ❖ законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних;
- ❖ безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування.

Сьогодні активізувалися такі негативні явища серед учнівської молоді, як насильство (фізичне, психологічне), кібертретирування, секстинг, булінг (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, поширення неправдивих відомостей, пропаганди та/або агітації з використанням кіберпростору.

Війна, агресія росії проти України, складні соціально-політичні події, що відбуваються, позначаються на стані безпеки, процеси життєдіяльності та психологічний клімат в середовищі учнівської молоді.

Тому розуміння безпечного освітнього середовища має такі аспекти: психологічний, екологічний, інформаційний [5, с.9].

АСПЕКТИ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Психологічно безпечне освітнє середовище. Психотравмуючі ситуації прямо чи опосередковано впливають на фізичне і психічне здоров'я особистості.

Екологічно безпечне освітнє середовище – це система умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від негативного впливу екологічних факторів та визначають оптимальну взаємодію зі світом природи.

Інформаційно безпечне освітнє середовище – недопущення проникнення в освітній простір великого обсягу недостовірної інформації, інформації сумнівного, агресивного змісту, яка може сприяти насильству, булінгу.

Виходячи з таких аспектів, безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю здобувачів освіти, педагогів та батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу [5, с.10].

Ознаки безпечного освітнього середовища

1. Якість міжособистісних відносин – позитивні фактори (довіра, доброзичливість, схвалення, толерантність); негативні фактори (агресивність, конфліктність, ворожість, маніпулятивність).

2. **Захищеність в освітньому середовищі** – оцінка відсутності насильства у всіх його видах, формах для всіх учасників освітнього простору. Для того, щоб унеможливити насильство та створити безпечне освітнє середовище, кожен учасник освітнього процесу повинен мати уявлення не тільки про те, що вважається насильством, але й про те, як мінімізувати ризики та небезпеки, і в результаті, створити умови для внутрішньої безпеки та безпеки референтного довкілля. А це стає можливим лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності педагогів, учнів і батьків.
3. **Комфортність в освітньому середовищі** – оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії дорослих і дітей в освітньому середовищі закладу. Нерозвиненість системи психологічної допомоги в закладі може призвести до неефективного психологічного супроводу дитини, а у педагогів – емоційного вигорання, що створить в обох випадках серйозну загрозу психічному здоров'ю особистості.
4. **Задоволеність освітнім середовищем** – задоволення базових потреб дитини у: допомозі та підтримці; збереженні та підвищенні її самооцінки; пізнанні та діяльності; розвитку здібностей і можливостей [5, с.11].

Принципи безпечного освітнього середовища

1. **Принцип домінування життя людини як головної цінності**, що визначає модель мінімальної (необхідної) безпеки, максимально усуває ризики, що загрожують життю як дітей, так і дорослих.
2. **Принцип регіональної специфіки** передбачає під час організації системи безпеки освітнього середовища закладу облік небезпек і можливих надзвичайних ситуацій конкретного регіону (міста, області, району).
3. **Принцип комплексності оцінки небезпек (ризиків)**, що задає методику оцінки різних педагогічних (освітніх) ризиків (зовнішніх і внутрішніх) на основі комплексного, системно-синергетичного підходів.
4. **Принцип міні-макса**, що визначає досягнення максимального ефекту безпеки при наявності мінімуму ресурсного забезпечення.

5. Принцип максимальної ефективності управління системою заходів і створення педагогічних умов, спрямованих на забезпечення максимальної безпеки освітнього середовища і закладу освіти в цілому [5, с.12].

У Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу було розроблено та прийнято КБОС. КБОС – Кодекс безпечного освітнього середовища – це документ закладу освіти, який регулює всі напрями діяльності закладу щодо порушень прав особистості на безпеку, а також питання її підтримки та втручання в ситуації, коли може виникати загроза її життю, здоров'ю та благополуччю.

КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Богуславецького навчально-виховного комплексу «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» ім. М.О. Максимовича

Робоча група, представники та учасники якої є учні, батьки, вчителі, технічні працівники вищевказаного закладу освіти, згідно принципів, проголошених у Статуті Організації Об'єднаних Націй щодо визнання гідності та рівних прав усіх членів суспільства, Загальної Декларації прав людини, Конвенції про права дитини, відповідно якої діти мають право на особливе піклування і допомогу, їм мають бути надані необхідні захист і сприяння в школі та сім'ях, як в основному осередку суспільства, спираючись на головну цінність – життя людини, визнаючи, що дитині для повного і гармонійного розвитку та здійснення повноцінного освітнього процесу, необхідно зростати та формуватися в атмосфері розуміння, емоційного благополуччя, в середовищі захищеності, обізнаності, жити і творити без загроз, працювати разом і отримувати задоволення, виявили необхідність розробити принципи та підходи, які допоможуть:

- ❖ навчити реагувати на складні відносини між учасниками освітнього процесу;

- ❖ будувати взаємини безпечно та розпізнавати ризиковані ситуації;
- ❖ упереджувати та мінімізувати ризики та дискомфорт.

Погодились про нижченаведене:

- ❖ запровадити Кодекс безпечного освітнього середовища (далі – Кодекс) у закладі як складову Статуту Богуславецького НВК та шлях до розширення кола підтримки дитини;
- ❖ визнати налагодження міжособистісних взаємин, поваги, довіри як пріоритетний напрямок;
- ❖ дотримуватися прав людини і норм фізичної, психологічної та соціальної безпеки;
- ❖ проводити аудит ефективності застосування Кодексу щодо стану безпечності освітнього середовища.

Виконання Кодексу має стимулюючий, мотиваційний характер та є обов'язковим всіма учасниками освітнього процесу після його прийняття. Кодекс повністю відповідає чинним Законам України про освіту, Сімейному Кодексу, положенням і правилам щодо безпеки життєдіяльності.

КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ФІЗИЧНА БЕЗПЕКА

- ☐ Якщо ти завдав шкоди іншому пам'ятай – це боляче. Ти можеш отримати у відповідь, якщо ж не в цю мить, то пізніше;
- ☐ Не сідай в автомобіль до невідомих людей – ти не можеш передбачити їхні наміри;
- ☐ Виконуй правила дорожнього руху – так буде безпечніше тобі і водіям;
- ☐ Загартовуй своє здоров'я, дбай про нього, бо здоров'я – це основа нашого життя;
- ☐ Знай свою адресу, номер телефону й імена батьків напам'ять. А ще треба знати номери телефонів служб допомоги: 101 – пожежна, 102 – поліція, 103 – швидка допомога;
- ☐ Коли тобі треба відлучитися, скажи своїм родичам куди йдеш та коли збираєшся повернутися. У випадку запізнення – телефонуй;

- ☐ Якщо тобі необхідно кудись піти, то йди не один (одна), а з товаришем (товаришкою). У такому випадку ви зможете допомогти один одному не потрапити у біду;
- ☐ Нікуди не йди з незнайомими людьми та нічого у них не бери;
- ☐ Нікому не дозволяй доторкатися до себе. Якщо ж хтось спробує це зробити, ти голосно та твердо скажи: «Ні!» та поклич на допомогу;
- ☐ Якщо з тобою трапиться щось недобре, негайно розкажи тим людям, яким ти довіряєш, хто піклується про тебе та хоче, щоб ти був (була) в безпеці;
- ☐ Не ходи в пізній час один (одна) по вулиці;
- ☐ Якщо тобі загрожуватиме небезпека, то тікай, кричи, привертай до себе увагу;
- ☐ Не впускай в будинок незнайомців, якщо ти один (одна) дома;
- ☐ Знай елементарні прийоми самооборони.

ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

- ☐ Не насміхайся з однокласника, який не вивчив урок – запропонуй йому свою допомогу;
- ☐ Умій побороти в собі поганий настрій, не піддавайся йому - в цьому твоя сила;
- ☐ Не вмикай музику на мобільному телефоні на перерві голосно, бо поряд є учні, вчителі, яким це не подобається;
- ☐ Легко сприймай щастя і доброту, бо від цього залежить ставлення людей до тебе;
- ☐ Завжди намагайся дарувати усмішки, тоді у відповідь отримаєш їх у сто разів більше;
- ☐ Намагайся завжди бути у гарному настрої, посміхайся частіше -- позитивні люди одужують швидше і живуть довше;
- ☐ Не кривди людей підозрою і недовірою безпідставно, бо сам станеш об'єктом брехні і неправди;

- ☐ Вчися спілкуватися, – бо словами борються, словами люблять, словами ненавидять, словами вбивають;
- ☐ Співчувай нещастю і переживанням іншої людини, бо біда може статися з тобою;
- ☐ Ніколи не соромся запитувати про те, чого не знаєш, бо ти лише станеш від цього досвідченішим;
- ☐ Не давай прізвиська іншому, бо це образливо, неприємно, теж саме ти отримаєш у відповідь;
- ☐ Навчись гідно програвати в змаганнях, життєвих ситуаціях, радій здобуткам товаришів, лише тоді зможеш досягати вершин вихованості, толерантності і стати людиною;
- ☐ Якщо батьки часто спілкуються з дітьми, дарують їм справжні, щирі почуття, вчасно дають відповіді на їх запитання, - вони убезпечують себе і дітей від поганих вчинків і біди;
- ☐ Старшокласникам варто проводити з молодшими дітьми на перервах час відпочинку, цим самим створювати для них позитивний мікроклімат у шкільному середовищі і спонукати їх до дружніх стосунків та взаємодопомоги;
- ☐ Нікому не дозволяй принижувати та ображати себе;
- ☐ Якщо ти отримав інформацію, котра змушує тебе почуватися некомфортно – одразу розкажи батькам або вчителю;
- ☐ Не відповідай на листи чи прохання, котрі викликають почуття дискомфорту або сорому;
- ☐ Разом з батьками встанови свої правила роботи в Інтернеті, час роботи в Інтернеті та сайти, котрі тобі дозволяється відвідувати;
- ☐ Намагайся в Інтернеті дотримуватися тих же стандартів поведінки, що і в реальному житті;
- ☐ Батькам треба визнавати досягнення дитини. Хваліть, а не докоряйте;
- ☐ Батьки – зразок у поведінці для своєї дитини;

- ☐ Батькам варто позитивно говорити про школу, вчителів та предмети.
Вашій дитині досить того, що вона долає свої особисті упередження щодо школи;
- ☐ Завжди розповідай батькам про всі свої проблеми, коли вони телефонують;
- ☐ Якщо ти відчуваєшся самотнім та тобі треба розв'язати складну проблему, ти завжди можеш звернутися за допомогою до класного керівника, психолога або вчителя, котрому ти довіряєш;
- ☐ Батькам слід подумати перед тим, як образити свою дитину словом. Слова ранять на все життя;
- ☐ Не вживайте наркотики та алкоголь, вони можуть вплинути на ваше сприйняття дійсності;
- ☐ Для профілактики стресової ситуації у дітей батькам та вчителям треба організувати «розрядку» напруги – заняття спортом, танцями, рухливі ігри;
- ☐ Батькам варто користуватися можливістю зайвий раз обійняти, погладити дитину, потримати її за руку, зробити масаж або покласти руку на плече. Позитивні тілесні контакти дуже корисні для зняття напруги;
- ☐ Батькам треба говорити з дитиною про ті почуття, які вона пережила або відчуває під час стресу (наприклад військового конфлікту). Ви можете сказати, що багато людей відчували тривогу, страх, гнів, безпорадність. І що ці почуття – нормальні людські реакції на складні ситуації;
- ☐ Щодо почуття страху, то важливо запевняти дитину в тому, що боятися – це природно. Що сміливі люди – також бояться. Проте їм вдається впоратися із власним страхом. І що дитина також смілива, сильна і обов'язково впорається;
- ☐ Батькам варто пам'ятати, що діти всіх люблять, а особливо тих, хто любить і пестить їх;
- ☐ Не засмучуй батьків, вони тебе народили і хочуть для тебе лише добра;

- ☐ Стався до товаришів, навіть, якщо вже не дружиш, так само шанобливо, як ставився до них раніше з розумінням та повагою, тоді дружні стосунки обов'язково повернуться;
- ☐ Не ображай людей, не зводь наклеп, - уяви себе на місці скривдженого.

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА

- ☐ Щодня зроби хоча б одну добру справу, щодня хоча б задумайся над новим добрим ділом;
- ☐ Допмагай слабким, хворим, немічним, бо вони потребують твоєї любові та підтримки;
- ☐ Не одягай до школи дорогі речі і прикраси, з поваги до тих, хто не спроможний це собі придбати;
- ☐ Допмагай меншим братикам і сестричкам, бо ви – сім'я, яка міцнішає вашою дружбою;
- ☐ Допмагай старшим, бо вони потребують твоєї уваги і турботи;
- ☐ Дітям потрібні не повчання, а приклади, тому батьки, вчителі будьте найкращими зразками для дітей;
- ☐ Стань багатогранною особистістю, тренуй пам'ять цікаво і корисно, запам'ятовуй якнайбільше віршів, пісень, оповідань, історій – тоді тобою захоплюватимуться інші;
- ☐ Не нав'язуйся під час спілкування, вчися дружити і намагайся бути вірним;
- ☐ Приклади максимум зусиль у навчанні, бо лише тоді отримаєш освіту і станеш успішним та корисним у житті;
- ☐ Навчися створювати тишу і комфорт в середовищі, де ти живеш, навчаєшся, і цим відстоюєш кордони, права свої та інших;
- ☐ Не пошкоджуй, зберігай шкільне майно, бо ним користуватимуться твої молодші друзі;
- ☐ Відповідально виконуй обов'язки, покладені на тебе – учня, як на гідну людину, громадянина, будуючи цим високоморальне суспільство в нашій державі;

- ☐ Постійно самовдосконалюйся, знай та захищай права і обов'язки учня;
- ☐ Розвивай свої здібності і таланти;
- ☐ Висвітлюй свої погляди, відстоюй інтереси друзів, однокласників, що стосуються навчально-виховного процесу, цим самим ти станеш досвідченим, зможеш бути захищеним від форм тиску, уникнути приниження честі і гідності;
- ☐ Батькам, вчителям варто хвалити дитину щиро і обґрунтовано, - це стане високою подякою їй за досягнення та хороші справи;
- ☐ Не надавай ніякої особистої інформації (ім'я, вік, адресу, номер телефону, номер школи, місце роботи батьків) без згоди батьків;
- ☐ Інформуй батьків про всіх, з ким ти спілкуєшся в Інтернеті;
- ☐ Ніколи не погоджуйся зустрітися з людиною, з якою ти познайомився в Інтернеті, без попередньої згоди батьків;
- ☐ Ніколи не висилай свої фото людині, з якою ти познайомився через Інтернет, не порадившись з батьками;
- ☐ Про те, що батьки працюють за кордоном, повинні знати твій класний керівник і найближчі родичі. Не розказуй стороннім людям про те, що батьків немає поруч;
- ☐ Найбільш підлітка обурюють батьківські настанови. Батькам треба змінити стиль спілкування. Дитина має право на власну думку і власні висновки;
- ☐ Батькам варто пам'ятати: толерантна сім'я – толерантна дитина;
- ☐ Якщо тобі запропонують стати фотомоделлю, провести час у товаристві незнайомих людей, передати за винагороду пакунок із невідомим тобі змістом, будь обережним: за цим може приховуватися втягнення до проституції, розповсюдження наркотиків, використання у порнографії;
- ☐ Якщо ти відчуваєш, що пропонують тобі виконати недобру, неблагородну справу – скажи «Ні». Вчись говорити «Ні! Я не буду цього робити».

Я завжди буду слідувати цим правилам.

Я хочу бути щасливою та здоровою людиною, жити в безпеці.

Я на це заслуговую!

Робота над створенням безпечного освітнього середовища не припиняється з досягненням певного результату. Насамперед, це безперервний процес реагування на нові виклики життя, пошук нових можливостей, ресурсів, генерування нових ідей і правил. Водночас необхідно, щоб всі учасники цього процесу усвідомлювали спільну відповідальність, мали вміння, бажання та добру волю для такої співпраці.

Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки

У контексті нових викликів сьогодення, що постали перед Україною, педагоги створюють практику роботи в кризових, небезпечних умовах. Необхідно:

1. Облаштувати безпечний фізичний простір для перебування учнів та працівників.
2. Переглянути облаштування навчальних кабінетів.
3. Організувати безпечне та безперешкодне пересування по школі.
4. Розробити та запровадити у школі чіткі процедури реагування та поведінки у надзвичайних ситуаціях.
5. Визначити шляхи для евакуації, в укриття.
6. Розробити протоколи безпеки для учнів різного віку щодо правил поведінки під час повітряних тривог, евакуації, перебування у сховищі /укритті.
7. Проводити щоденне інформування/інструктажі щодо протоколів безпеки з дітьми.
8. Інформувати учнів про правила мінної безпеки, проводити заходи із залученням ДСНС.
9. Забезпечити проходження працівниками школи навчань з надання першої невідкладної допомоги.
10. Підтримувати проходження педагогічними працівниками психологічних тренінгів.

11. Налагодити та підтримувати партнерство з батьками.
12. Переглянути антибулінгові політики.
13. Розробити адаптаційні заходи для учнів на початку навчального року.
14. Оцінити готовність закладу змінювати спосіб організації освітнього процесу [1].

Основні напрями соціально-педагогічної роботи з дітьми та батьками:

- ❖ Виявлення осіб групи ризику та організація їм необхідної допомоги.
- ❖ Формування знань про соціально-політичні події в Україні.
- ❖ Протидія булінгу.
- ❖ Формування навичок протистояння інформаційній війні.
- ❖ Вирішення конфліктів [3, с.9].

«Ви чекаєте на мир? Чи ви будете мир? Будівництво миру починається на рівні міжособистісних стосунків, перш за все. Щодня вчитель може зробити крок на шляху до миробудування в країні. Учитель має стати моделлю миротворця у своїй громаді» [4, с. 102]. Ці слова Денніса Сандоле, професора, доктора філософії із США підкреслюють важливість соціальної, міжособистісної та внутрішньособистісної регуляції поведінки учнів вчителем.

Досвід з облаштування безпечного фізичного простору

Додаток № 1

до наказу по Богуславецькому НВК
№ 34 від 17.08.2023

ПЛАН ЗАХОДІВ

**Богуславецького НВК «ЗОШ І-ІІІ ст.- ДНЗ» ім. М.О. Максимовича
щодо створення безпечних умов для учасників освітнього процесу в умовах
воєнного стану 2023-2024 навчального року**

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальний	П р и м і т к а
1.	Дотримуватися Тимчасового порядку організації очного освітнього процесу в закладі освіти в умовах воєнного стану.	Постійно	Працівники закладу освіти	
2.	Забезпечити умови для евакуації учасників освітнього процесу до укриття під час сигналу «Повітряна тривога».	до 01.09.23	Адміністрація, завгосп	
3.	Ознайомити працівників закладу освіти щодо здійснення своєї діяльності відповідно Алгоритму дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога».	до 01.09.2023	Заступник директора з НВР	
4.	Проінформувати здобувачів освіти, їхніх батьків про Тимчасовий порядок організації очного освітнього процесу в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича в умовах воєнного стану.	до 01.09.2023 та в разі потреби	Вихователі, класні керівники	
5.	Поновити інформаційні матеріали, вказівники, куточки гігієни.	до 01.09 2023	Класні керівники 1-11 класів, вихователь	

6.	Підготувати індивідуальні тривожні наплічники, бейджики, запас питної та технічної води.	до 01.09 2023	Класні керівники 1-11 класів, вихователь	
7.	Здійснювати щоденний контроль за виконанням заходів.	Постійно	Адміністрація медичний працівник	
8.	Забезпечити проведення роз'яснювальної роботи з персоналом, батьками та здобувачами освіти щодо особливостей очного освітнього процесу в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича в умовах воєнного стану.	Постійно	Адміністрація медичний працівник, класні керівники, вихователь	
9.	Керуватися Алгоритмом дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога» в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича	В разі потреби	Адміністрація, класні керівники	
10.	Обладнати укриття для евакуації учасників освітнього процесу за сигналом «Повітряна тривога».	до 21.08.2023	Адміністрація, завгосп	

Додаток № 2
до наказу по Богуславецькому НВК
№ 34 від 17.08.2023

**Тимчасовий порядок організації очного освітнього процесу в
Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича в умовах воєнного стану
2023-2024 навчальний рік**

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні», на основі рекомендацій ДСНС України розроблено даний Порядок.

Загальні вимоги.

- Відповідальність за виконання Тимчасового порядку покладається на керівника закладу освіти.
- Керівник призначає наказом відповідальну особу, яка забезпечує:

- ❖ щоденний контроль за виконанням Тимчасового порядку;
- ❖ проведення роз'яснювальної роботи з персоналом та здобувачами освіти щодо особливостей очного освітнього процесу в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича в умовах воєнного стану;
- ❖ виконання Алгоритму дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога» в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича.

3. Класні керівники 1-11 класів, вихователь проводять роз'яснювальну роботу з батьками здобувачів освіти щодо особливостей очного освітнього процесу в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича в умовах воєнного стану.

4. Керівник закладу освіти забезпечує:

- ❖ необхідні умови для дотримання працівниками та здобувачами освіти правил особистої гігієни (рукомийники, мило рідке, паперові рушники, антисептичні засоби для обробки рук тощо);
- ❖ обмеження проведення масових заходів (нарад, зборів, свят, окрім заходів необхідних для забезпечення функціонування закладів освіти – проведення педагогічних рад, конференцій трудового колективу тощо);
- ❖ медичний куточок закладу необхідними засобами та обладнанням (безконтактним термометром, дезінфекційними, в тому числі антисептичними засобами для обробки рук, засобами особистої гігієни та індивідуального захисту);
- ❖ розміщення інформації (плакатів, куточків) про необхідність дотримання гігієни та безпеки.

Вимоги щодо організації освітнього процесу

1. Керівник закладу освіти розробляє маршрути руху здобувачів освіти (задіюються всі три входи в приміщення закладу) та складає розклад (графік) уроків, за яким відбувається допуск здобувачів освіти до закладу. Допуск

формується таким чином, щоб запобігати утворенню скупчення учасників освітнього процесу.

2. Класні керівники 1-11 класів перед початком занять щоденно проводять опитування здобувачів освіти щодо їх самопочуття, наявності симптомів респіраторної хвороби, а також організовують регулярну комунікацію (дистанційно, будь-які засоби зв'язку) з батьками учнів для з'ясування стану здоров'я учнів.

3. Педагог-організатор закладу освіти веде книгу обліку відвідування занять учнями.

4. На вході до приміщень закладу освіти № 1, № 2 організовуються місця для обробки рук антисептичними засобами здобувачів освіти та працівників. Місце позначається яскравим вказівником про правила та необхідність дезінфекції рук.

5. Пересування здобувачів освіти між навчальними кабінетами мінімізоване, зокрема, шляхом відміни кабінетної системи, проведення занять впродовж дня для одного і того ж класу в одному і тому ж самому кабінеті.

6. Забезпечується раціональне використання укриттів для різних вікових категорій здобувачів освіти.

7. У коридорах закладу розміщуються покажчики напрямку руху до укриттів для швидкого та безпечного переміщення – стрілки «В укриття», де передбачено запаси питної та технічної води, аптечка, запас їжі, канцтовари.

8. Класні керівники ознайомлюють учнів з місцем розташування найпростіших укриттів, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому.

9. Пояснюють дії, що передбачені Алгоритмом дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога» в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича.

10. Попередньо обговорено з батьками про наявність необхідних речей, які учасники освітнього процесу повинні взяти із собою в укриття (тривожний наплічник, бейджик).

Додаток № 3
до наказу по Богуславецькому НВК
№ 34 від 17.08.2023

**Алгоритм дій учасників освітнього процесу
під час сигналу «Повітряна тривога»
в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича**

У випадку сигналу «Повітряна тривога»:

1. Відповідальна особа вмикає наявну систему оповіщення закладу освіти (шкільний дзвінок, сигнал у мобільному пристрої).
2. Почувши сигнал оповіщення необхідно організувати переміщення учасників освітнього процесу у супроводі з вчителем або відповідальною особою, яка після завершення небезпеки та оголошення відміни сигналу організує повернення учасників освітнього процесу до запланованих заходів, а також перевірятиме наявність учнів в укритті та у приміщеннях закладу освіти після завершення небезпеки.
3. Вчитель сповіщає учнів про загрозу, а батьків – про переміщення дітей до укриття.
4. Необхідно організувати пересування двома колонами в приміщенні класу та швидко залишити кабінет.
5. Для супроводу учнів початкових класів та вихованців ДНЗ можуть бути залученні помічники (техпрацівники, завгосп, помічник вихователя).
6. Для швидкого надання медичної допомоги залучається медичний працівник.
7. Відповідальні особи (директор, заступник) після оголошення сигналу оповіщення мусять перевірити всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу, по завершенню перевірки прямувати до найближчого укриття.

8. Учні, які знаходяться на подвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення повинні самостійно рухатися до найближчого найпростішого укриття закладу освіти.
9. В укритті вчителі, вихователь повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.
10. Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.
11. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, вчителі, вихователь та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.
12. Під час переміщення до укриттів необхідно врахувати наявність інклюзивних груп і класів. У випадку присутності дітей з ООП – попередньо проводити з ними навчання та бесіди, передбачити швидке та спокійне переміщення до укриття.
13. У випадку сигналу небезпеки по дорозі в школу, додому, в їдальню, учасники освітнього процесу рухаються в сторону найближчого укриття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
2. Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>.
3. Правила безпеки та можливості отримання допомоги у період конфлікту в Україні: методичні рекомендації – Київ: Агентство «Україна», 2014. – 48 с.
4. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник – Київ: Агентство «Україна», 2015. – 176 с.
5. Цюман Т. П. Кодекс безпечного освітнього середовища: методичний посібник / Т. П. Цюман, Н. І. Бойчук. – Київ: ФОП Буря О.Д., 2018. – 56 с.

КЛАС БЕЗПЕКИ – НЕОБХІДНА СКЛАДОВА БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Ївженко Тетяна Олександрівна, заступник директора
з навчально-виховної роботи, учитель української мови,
літератури та історії Богуславецького навчально-виховного
комплексу «загальноосвітня школа I-III ступенів –
дошкільний навчальний заклад» ім. М.О. Максимовича
Вознесенської сільської ради Золотоніського району
Черкаської області

Сьогодні, в умовах дії правового режиму воєнного стану в державі, головним напрямом сучасної освітньої діяльності в Україні є реалізація комплексної державної політики щодо збереження здоров'я та захисту життя населення, а особливо учнівської молоді. Відповідно до Наказу МОН № 135 від 10.02.2023 року «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти» у Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича Вознесенської сільської ради Золотоніського району Черкаської області було створено клас безпеки. Педагогічний колектив поставив перед собою завдання реалізувати методичні рекомендації і створити клас безпеки, який сприятиме формуванню в учнів здоров'язбережувальної компетентності, знань правил пожежної, мінної безпеки та цивільного захисту, алгоритму дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги.

У закладі було виділено окрему класну кімнату з новим сучасним ремонтом. Учителі об'єдналися в групи і облаштували 7 зон. До кожної зони були розроблені дидактичні матеріали та заняття і створено такі умови, за яких всі учасники освітнього процесу знаходяться у постійній активній взаємодії.

Зона пожежної безпеки. Під час занять діти в ігровій формі за круглим столом знайомляться з правилами пожежної безпеки (підбірка ігор для учнів початкової школи), за допомогою мнемодоріжки, ігор «Домінушка» та «Крокодил» вибудовують алгоритм дій при пожежі, завдяки мнемовіршам вчать знаки пожежної безпеки, використовуючи роздатковий матеріал із зображенням вогнегасників, вивчають історію їх виникнення та розвитку, з цікавістю

розв'язують кросворди, ребуси, загадки, лабіринти, знаходять пару та грають в дешифрування.

Зона мінної безпеки. Вчителі закладу співпрацюють із організацією ЮНІСЕФ. Пройшли навчання та отримали роздатковий матеріал для роботи. Це гейміфікована гра «А як зробиш ти?», яка складається із 48 карток із реальними історіями, запитаннями та коментарями до них. 2 навчально-розвивальні гри «PROвідник безпеки» навчають правил безпечної поведінки на територіях, що постраждали від збройного конфлікту. Під час гри діти дізнаються про вибухонебезпечні предмети, як вони виглядають, де бувають та правила поводження у таких випадках. Комплект загадок на тему мінної небезпеки: 10 карток із запитаннями та 10 кольорових ілюстрацій-відгадок. Індивідуальні папки із коміксами, квестами, іграми та цікавими наклейками-інструкціями: «звертай увагу», «обходь підозрілі місця», «тримай зв'язок», «не панікуй!».

Зона безпеки життєдіяльності

Для вивчення правил безпечної поведінки у різних сферах життя підготовлено:

- ❖ демонстраційний матеріал «Збираємо тривожну валізу»;
- ❖ дидактична гра «Безпечна гра вдома»;
- ❖ картотека «Читанка «Цікаві знаки», де зображено дорожній знак та віршик про нього;
- ❖ підбірка карток із загадками про світлофор та пояснення кожного кольору;
- ❖ «Абетка безпеки»;
- ❖ дидактична гра на липучках «Збираємо тривожну валізу»;
- ❖ картки з чітко виділеними номерами телефонів служб порятунку;

Зона домедичної допомоги

Для набуття практичних навичок з домедичної допомоги виготовлено:

- ❖ набір карток із правилами надання домедичної допомоги;
- ❖ аптечка та перелік медикаментів до неї;
- ❖ лепбук «Аптечка»;
- ❖ дидактична гра на липучках «Збираємо аптечку»;

- ❖ фонендоскоп, джут, перев'язувальний матеріал.

Зона психологічного розвантаження. Щоб відволікти дітей від реалій сьогодення створено:

- ❖ «Скринька емоцій» з девізом «Люблю людей, які виявляють свої почуття»;
- ❖ «Абетка емодзі» – буква асоціюється з якоюсь картинкою або смайликом;
- ❖ дві папки «Картка сили» – зображення предмета або тварини, з іншого боку пояснення, як можна зняти напругу, уявивши себе тим, що зображено на малюнку;
- ❖ набір карток для психологічного розвантаження із цікавими запитаннями про життя дитини, її досвід, вчинки, думки;
- ❖ папки з методичними розробками (ігри для зняття фізичного і психологічного напруження, вправи-руханки «На всі випадки», вправи «Вулкан», «Знайди відмінності», психологічні тести для пізнання себе, поради з приводу психічного здоров'я);
- ❖ використано методику дитячої сімейної психологині Світлани Ройз «Твоя сила. Практикум для дітей та підлітків» та картки для дихальних практик.

Зона перегляду відеоуроків та презентацій. Для кожної зони складено перелік навчальних відео, мультфільмів, ігор та записано на електронний носій.

Ігрова зона. Оснащена різноманітними іграшками відповідно до віку здобувачів освіти.

Клас безпеки має цікаву наочність: два костюми пожежника, старий вогнегасник, костюми рятувальника та поліцейського, халат медичного працівника, два захисні ковідні костюми. Створення та функціонування класу безпеки сприяє систематичній підготовці дітей та молоді з питань цивільного захисту, особистої безпеки, здорового способу життя та формування навичок самозахисту і рятування в умовах надзвичайних ситуацій. Клас безпеки покликаний формувати в учнів культуру безпечної поведінки.

ДОДАТКИ

І. Вступна частина

**ТЕМА. ПРО ВОГОНЬ НАМ ТРЕБА ЗНАТИ, З НИМ НЕ
МОЖНА ЖАРТУВАТИ**

Прізвище, ім'я, по батькові та фах учителя	Гмиря Людмила Олександрівна, вчитель математики, Верещака Оксана Василівна, вчитель фізики та географії
Короткий опис	Заняття покликане поглибити знання учнів з пожежної безпеки, усвідомлення необхідності дотримання правил пожежної безпеки. Дане заняття – спосіб формування здоров'язбережувальної компетентності, вміння застосовувати свої знання на практиці, в реальному житті.
Вік учнів	5-9 класи
Загальний час	45 – 90 хв.
Тип	урок критичного мислення

II. Основна частина

1. Контекст заняття/ проблема:

Були часи, коли люди не знали вогню. Сьогодні важко собі уявити життя людини без нього. Але якщо він потрапить у невмілі руки, то може стати ворогом. Даний урок покликаний привернути увагу до причин виникнення пожеж та обережного поводження з вогнем.

2. Мета:

навчати	методам самозахисту в умовах загрози життю;
формувати	навички безпечної для життя і здоров'я поведінки; почуття відповідальності за власне життя та здоров'я та оточуючих; поняття небезпеки при пожежах;
вчити	цінувати людське життя та берегти своє здоров'я; передбачати наслідки своїх дій;
узагальнити та систематизувати	знання учнів про причини виникнення пожеж, заходи пожежної безпеки, правильної поведінки в разі пожежі.
розвивати	пам'ять учнів, логічне мислення, увагу; здоров'язбережувальну компетентність шляхом набуття правил пожежної безпеки;
виховувати	навички обережного поводження з вогнем; відповідальність, уміння працювати самостійно і в колективі, обачність.

3. Завдання заняття:

- ❖ узагальнити та систематизувати знання учнів про причини виникнення пожеж, заходи пожежної безпеки, правильної поведінки в разі пожежі;
- ❖ розглянути правила пожежної безпеки у школі, первинні засоби пожежогасіння;
- ❖ опрацювати алгоритм дій під час пожежі;
- ❖ розширити уявлення про причини та обставини виникнення пожежі;

- ❖ ознайомити з працею пожежника та їх діями при пожежі;
- ❖ розвивати в учнів вміння працювати у колективі, з повагою ставитися до однокласників;
- ❖ вдосконалити навички групової роботи, логічне мислення, вміння висловлювати свою думку;
- ❖ навчити використовувати здобутий досвід на практиці;
- ❖ мотивувати учнів до прийняття рішень і несення відповідальності за свої вчинки;
- ❖ посилити усвідомлення необхідності дотримання правил пожежної безпеки.

4. Які джерела були використані?

1. Поліщук Н.М. Основи здоров'я 9 клас, Грамота, 2017.
2. Бех І.Д. Основи здоров'я. Підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти, Київ, видавництво «Алатон», 2021.
3. <https://www.youtube.com/watch?v=5-oZKA7SMf0> Відео «Первинні засоби пожежогасіння».
4. <https://oppb.com.ua/news/klasy-pozhezh> Види пожеж.
5. <https://euroservis.com.ua/ua/ponyatie-pozhara-i-stadii-pozhara/> Поняття пожежі.
6. <https://vseosvita.ua/library/vihovna-godina-na-temu-pozezna-bezpeka-428210.html>
7. <https://vseosvita.ua/library/lepbuk-pozezna-bezpeka-352573.html>
8. <https://naurok.com.ua/godina-spilkuvannya-pozhezhna-bezpeka-v-shkoli-ta-vdoma-264997.html>

5. Виклики та їх вирішення: необережне поводження з вогнем та незнання алгоритму дій під час пожежі може спричинити до трагедії та катастрофічних наслідків для життя та здоров'я людей. Знання правил пожежної безпеки – життєва необхідність, тому різні заходи протипожежної безпеки завжди актуальні.

6. Проведення заняття:

Заняття розроблено з використанням технологій проблемного навчання та розвитку критичного мислення.

Методи роботи: творчі, проблемно-пошукові, інтерактивні

Прийоми: створення ситуації зацікавленості, виділення головного, показ ілюстративного та відеоматеріалів, індивідуальне та фронтальне опитування.

7. Застосування (інтеграція):

Елементи даного заняття можна поєднати з іншими позакласними заходами та навчальними предметами як в окремих класах, так і в загальношкільному проєкті: тиждень безпеки, місячник «Безпечної поведінки», день цивільного захисту.

8. Вплив:

Варто відзначити зацікавленість учнів дізнатися більше про причини виникнення пожеж. Це стимул бережливого ставлення до свого життя і здоров'я оточуючих. Здобувачі освіти розуміють, що ці знання їм потрібні не тільки для збереження життя і здоров'я, а й у їхньому майбутньому житті, можуть вплинути на вибір майбутньої професії.

9. Сталість:

Урок формує здоров'язбережувальну компетентність, відповідальність за власне життя та здоров'я оточуючих.

Хід заняття

«Іскру гаси до пожежі,
бо вогонь не знає межі»

I. Вступна частина.

1. Мотивація виховної діяльності.

Вогонь здавна супроводжує людину. Вміння користуватися вогнем дало людині почуття незалежності від циклічної зміни тепла та холоду, світла і

темряви. Вогонь є важливим емоційним символом, соціальним гуртуючим чинником. Однак вогонь, що вийшов з-під контролю, здатний спричинити значні руйнівні і навіть смертоносні наслідки. Щоб не виникла пожежа, треба знати і виконувати правила пожежної безпеки. Наслідком неправильного і необережного поводження з вогнем є пожежі.

Тож сьогодні ми перевіримо, на скільки добре ви знаєте і виконуєте правила пожежної безпеки.

Проблемне питання. Чи кожне горіння – пожежа?

2. Актуалізація опорних знань.

Поясніть значення термінів «пожежа» і «пожежна безпека».

Пожежа – процес неконтрольованого горіння поза визначеним для цього місцем, що поширюється у часі і просторі.

Пожежа знищує матеріальні цінності, загрожує життю та здоров'ю людей, довкіллю.

Пожежна безпека – стан об'єкта, за якого з регламентованою ймовірністю унеможливаються виникнення і розвиток пожежі та вплив на людей її небезпечних чинників.

Основними напрямками забезпечення пожежної безпеки є усунення умов виникнення пожежі та мінімізація її наслідків, а також захист матеріальних цінностей. У приблизно 90% випадків до пожеж призводить необережне поводження з вогнем.

II. Основна частина

Говорячи про небезпеку пожеж для людини, В. Травінський сказав: «Цілком зрозуміло: якщо жертви обчислюються десятками тисяч, а збитки – мільярдами, то виходить, що пожежі цілком можна порівняти з «малими війнами» ХХ сторіччя. Але малі війни починаються і закінчуються, а пожежні витрати є щорічними – точиться така собі безперервна «мала війна з вогнем».

Тому є необхідність ще і ще раз вивчати, повторювати правила поводження з вогнем.

Вправа «Асоціативний кущ». Які асоціації виникають у вас, коли чуєте слово вогонь? (тепло, світло, Олімпійські ігри, пожежа, крик, полум'я, іскра, дим, пожежна машина, багаття та ін.)

Важко уявити навіть незначний відрізок часу, який можуть прожити люди без світла, без тепла, що дарує нам вогонь. Але, на жаль, вогонь приносить людям не тільки радість. Коли з ним неправильно поводитись, вогонь може стати великим злим ворогом.

- Коли вогонь може стати ворогом?

Вправа «Вогонь добрий чи злий». На картках зображені малюнки. Діти повинні визначити і пояснити де вогонь «добрий», а де «злий».

- Які ви знаєте причини виникнення пожеж?

- ❖ необережне поводження з вогнем (куріння у недозволених місцях), газом, бензином, несправність електрообладнання і т. д.;
- ❖ аварії, катастрофи на підприємствах (недотримання правил пожежної безпеки);
- ❖ природні явища (удар блискавки, самозагоряння торфу, ін.).
- ❖

Головоломка «Знайди 15 слів, пов'язаних із пожежною безпекою»

**Знайти 15 слів,
які пов'язані з пожежною безпекою**

В	О	Г	О	Н	Ь	В	Е	С	Л	К
А	В	О	Л	Я	П	О	Ж	Е	Ж	А
З	А	Л	К	О	В	Д	Р	А	Т	В
А	Л	Ф	Б	А	Г	А	Т	Т	Я	А
В	О	Г	Н	Е	Г	А	С	Н	И	К
А	Л	Е	Л	Е	К	А	Н	І	С	Р
П	І	С	О	К	К	О	Ш	М	А	И
О	Х	В	П	А	Р	В	І	Н	И	К
Т	Т	Е	А	Ш	Л	А	Н	Г	Р	А
О	А	С	Т	О	Р	Т	П	І	Н	А
В	Р	Л	А	С	О	К	И	Р	А	Р
А	И	О	Р	В	І	Д	Р	О	С	А

15 слів, які пов'язані з пожежною безпекою

ВОГОНЬ	БАГАТТЯ	ВІДРО
СОКИРА	ВОДА	ПОЖЕЖА
ВОГНЕГАСНИК	ШЛАНГ	ПІСОК
ЛОПАТА	КОВДРА	ПІНА
БЕЗПЕКА	ЛІХТАРИК	КОШМА

Пожежа – це особлива битва, тактика якої – наступ на вогненну стихію. Під час виникнення пожежі потрібно обов'язково не розгубитись і погукати на допомогу дорослих. А ще зателефонувати по телефону за номером 101. У ці страшні хвилини на допомогу приходять пожежні. Ці люди в блискучих касках по-справжньому безстрашні, їхні рухи швидкі, стрімкі і точні. Ще б пак, адже мова йде про рятування життя людей та народного достатку.

Вправа «Склади пазл». Учні об'єднуються у дві групи і отримують завдання скласти із пазлів пожежну машину і пожежника.

Пожежники – професія героїчна. Пожежники – мужні, безстрашні, сильні, спритні бійці та звичайні прості люди. Їх називають бійцями «вогняного фронту», адже щоразу їм загрожує смертельна небезпека. Професію пожежника

можна здобути навчаючись в Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля.

Вправа «Робота з деформованими віршованими рядками»

1) Не ховайся у куточок (3)

Якщо виникла пожежа (1)

А вогонь гаси ти (4)

Що тоді робити? (2)

2) Скористайтесь відром води (4)

Треба діяти швиденько (3)

Якщо вогник ще маленький (1)

Не лякайся-навпаки (2)

3) Щоб вогонь цей загасить (4)

Або ковдрою накрить (2)

Швидше кликати дорослих (3)

Ще піском засипать можна (1)

Вправа «Словесний гідрант». Учні об'єднуються у дві команди. Кожна з них матиме по 10 секунд для того, щоб відгадати слово за визначенням. Усього команда може прослухати три визначення-підказки. Якщо слово буде названо з першої підказки, команда отримує три бали, якщо з другої – два бали, а якщо з третьої – один бал. Виграють ті, хто отримає найбільшу кількість балів.

Приклади слів і підказок до них:

«Тепло»

- ❖ Ви відчуваєте його, коли вдягаєте рукавички.
- ❖ Так буває, коли на вулиці світить сонце.
- ❖ Ви його відчуваєте, коли в приміщенні увімкнене опалення.

«Пожежа»

- ❖ Це лихо є причиною знищення лісів, будівель чи навіть загибелі людей.
- ❖ Коли це відбувається, зазвичай стає дуже страшно і виникає загроза втратити речі чи оселю.
- ❖ Щоб протистояти їй, ми телефонуємо за номером «101».

«Горіння»

- ❖ Це відбувається із запаленою свічкою.
- ❖ Це неодмінно трапиться з речами, якщо їх сушити над газовою плитою.
- ❖ Якщо до паперу чи сухої трави піднести запалений сірник, з ними це станеться.

«Гасіння»

- ❖ Щоб зробити це, викликають пожежну бригаду.
- ❖ Це відбудеться, якщо полити водою вогнище.
- ❖ Для того, щоб це відбувалося, використовують пісок, відро з водою чи пожежний шланг.

Вправа «Склади вислів». Вчитель роздає дітям набір слів, з яких потрібно скласти вислів про вогонь.

Від маленького сірника – велике лихо.

Грім б'є у високе дерево.

Вогонь і вода добрі служити, - але лихі панувати.

З вогнем не вір, жартуй, воді не із вітром не дружи.

З малої іскри – великий вогонь.

Не кидай іскри в попіл – і сама згорить, і село спалить.

Сірниками грався – біди набрався.

Найголовніше під час гасіння пожежі – вчасно зреагувати. Говорять, що в першу хвилину пожежі для її гасіння потрібно кружку води, через дві секунди відро, а через три секунди діжку. Також потрібно правильно вибрати засоби гасіння.

Перегляд відео «Первинні засоби пожежогасіння»

Вправа «Знайди сім розбіжностей»

Знайди 7 розбіжностей у малюнках

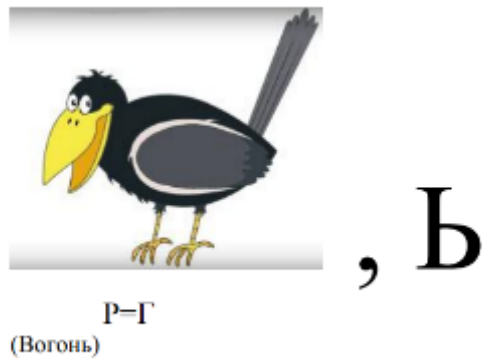
Гра «Плутанина». Із поданих літер утворити нове слово.

П Ж И Ж К О Е Н	(Пожежник)
Н В О Ь О Г	(Вогонь)
Р І С И К И Н	(Сірники)
О Д В А	(Вода)
Ж А О П Ж Е	(Пожежа)

Фізкультхвилинка «Знайди пару». Діти отримують по одному зображенню пожежника. Вчитель говорить, що другий пожежник загубився, потрібно його знайти. Діти гуляють по класу, лунають слова вчителя: «Один-два-три – пару пожежника знайди!» Учні повинні швидко утворити пари з однаковими пожежниками.

«Розгадай ребус». Учні розгадують ребуси.

Робота в парах «Склади мнемовірш». Учні отримують розрізані картки, з яких повинні скласти вірш про пожежу, який читає вчитель.

Гра «Домінушка». Гра складається з прямокутників, розділених на дві частини, схожих на кісточки доміно. Грають учні всього класу. Прямокутники діляться між учасниками порівно. Починає гру той учень, у якого є «домінушка» зі словами «Початок гри». На другій половині доміно є запитання. Всі інші учасники шукають серед свої прямокутників правильну відповідь на нього. Коли покласти правильну відповідь до запитання, то на другій половині прямокутника з'явиться нове запитання і т.д. Грають діти доти, поки на останньому прямокутнику не буде написано «Кінець гри».

Вправа «Від теорії до практики»

❖ Відпрацювання навичок захисту органів дихання від отруйних газів.

Учні захищають рот та ніс підручними засобами: светрами, шарфами, носовими хустками, ватно-марлевими пов'язками. (Дома можна використовувати й інші речі. Якщо тканину змочити водою, то це поліпшує захист органів дихання.)

❖ Відпрацювання навичок евакуації з приміщення школи.

Робота за планом евакуації.) Суцільні зелені стрілки вказують основні

рекомендовані шляхи евакуації, а пунктирні стрілки – резервні (другорядні) шляхи евакуації.

❖ **Пригадай** знаки пожежної безпеки, які вказують шляхи до порятунку або попереджають про небезпеку.

ОСНОВНІ ЗНАКИ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

❖ **Пригадай,**
який
сигнал
сповіщає
про
евакуацію.
(пошук в
Інтернеті)

❖ **Повтори** правила поведінки під час евакуації.

Гра «Дешифрувальник». Якщо ж все-таки сталася пожежа, необхідно вміти її загасити. Зараз ми спробуємо дізнатися, які речі нам в цьому можуть допомогти. У нас є зашифровані слова. Нам необхідно прочитати ці слова за допомогою коду.

1	2	3	4	5
АБВ	ГДЕ	ЄЖЗИ	ІЙ	КЛМ
6	7	8	9	10
НОП	РСТ	УФХ	ЦЧШЩ	ЬЮЯ

16262217635	(вогнегасник)
663231	(пожежа)
747635	(сірник)
66323635	(пожежник)

Вправа «Чи знаєте ви?»

1. Як у медицині називається хворобливий потяг до підпалів? (Піроманія)
2. З якого дерева роблять сірники? (Осика)
3. Як називають тривожні удари дзвону, що скликають людей на боротьбу з пожежею? (Набат)
4. Як говорять про небезпеку, що загрожує з двох сторін? (Між двох вогнів)
5. Назвіть давньогрецького міфічного героя, який викрав у богів з Олімпу вогонь і передав його людям. (Прометей)
6. Для чого жителі середньовічних міст використовували величезні, довжиною до півтора метрів, шприци? (Для гасіння пожеж)
7. Яка бочка небезпечніша: наповнена бензином або порожня з-під бензину? (Найнебезпечніша порожня, оскільки може статися вибух парів бензину)
8. Яке паливо видобувають на болоті? (Торф)
9. Як зветься міфологічний птах, що володіє здатністю спалювати себе і відроджуватися з попелу? (Фенікс)
10. Як називався боєць, який в далекому минулому скакав попереду пожежного обозу? (Вістовий)

III. Заклучна частина. Рефлексія

Робота в групах. Скласти пам'ятки.

- 1 група. Щоб не сталося пожежі.
- 2 група. Про правила поведження у разі загрози пожежі.
- 3 група. Правила поведження під час пожежі.
- 4 група. Щоб уникнути пожежі, не можна.

Пожежа – жахлива стихія вогню, з якою дуже важко боротися. Кожна людина це знає. Я закликаю вас бути завжди обережними при користуванні з вогнем і пам'ятати про наслідки пожежі. Не забувайте просту істину, яка стала девізом безпеки: небезпеку легше попередити, запобігти, ніж її ліквідувати та боротися з нею.

Вправа «Сенкан». Учні об'єднуються в групи і складають сенкан до слів «пожежник» та «вогонь».

Пожежник

Сміливий, дбайливий

Рятує, допомагає, ризикує

Рятує людей від небезпеки

Герой

Вогонь

Небезпечний, дбайливий

Допомагає, вбиває, кривдить

Вогонь – небезпечний для людини

Ворог/друг

Пам'ятайте: вогонь помилок не вибачає. Дотримання правил пожежної безпеки – це найголовніша умова збереження нашого життя.

Запам'ятайте всі як один

Пожежа? Негайно телефонуйте 101!

Учні отримують пам'ятки.

I. Вступна частина

ТЕМА. ПСИХОЛОГІЧНІ РОЗВАНТАЖЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

ПП, фах	Головка Людмила Миколаївна, учитель української та зарубіжної літератур, етики
Короткий опис	заняття покликано навчити учнів середньої і старшої школи засобам психологічного розвантаження під час стресових ситуацій, зокрема під час військового стану. Вправи мають оздоровче значення, тому що вони дозволяють зняти напругу; сприяють психічному розвитку учнів; формують креативні навички; підвищують працездатність; зміцнюють психічне здоров'я
Предмет	література, етика, години спілкування
Вік учнів, класи	11-16 років, 5-11 класи
Загальний час	50-55 хвилин
Тип заняття	заняття психолого-емоційної підтримки з використанням технології критичного мислення

II. Основна частина

Контекст заняття: заняття розроблено з метою підтримки, корекції та покращення самопочуття дітей середньої та старшої в період військових дій на території нашої держави протягом освітнього процесу.

Мета заняття:

- ❖ **Надавати** інформацію про те, як діяти в новій ситуації безпечно для себе та інших.
- ❖ **Розкривати** інструменти психологічної підтримки учасників освітнього процесу; особливості надання психосоціальної підтримки.
- ❖ **Наголошувати** на пріоритетності психологічної допомоги та емоційної підтримки дітей в освітньому середовищі.
- ❖ **Навчати** учнів визначати прояви стресу, травм та методи протидії стресовим ситуаціям, які травмують; краще справлятися з несприятливими обставинами.
- ❖ **Розвивати** практичні навички підтримки психічного здоров'я дітей, поваги до їхньої гідності, культури та можливостей.

Джерела та ресурси з посиланнями:

- ❖ Вправа «Емоції та почуття»

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/4699/>

- ❖ Вправа «Скринька щастя»

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/5744/>

- ❖ Вправа «Склянка емоцій»

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/8680/>

- ❖ Вправа «Прекрасний сад». Арт-терапія

o <https://schkola110.dnepredu.com/uk/site/maister--klas-z-art-terap.html>

- ❖ Спецкурс підвищення кваліфікації «Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу» [1].

<file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B0%20%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83.pdf>

- ❖ Посібник «Соціально-методична та психологічна робота з дітьми у конфліктний і постконфліктний період»: методичні рекомендації [2].

о <file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF/metodichka-080914.pdf>

- ❖ Відео про ментальне здоров'я «Ти як?»

<https://www.youtube.com/watch?v=Dbzq3ezbst0>

- ❖ Відео «Як ми реагуємо на виклики та стрес»

<https://www.youtube.com/watch?v=a6fcQCt0ZQ8>

- ❖ Відео «Як мені зрозуміти, що мені потрібна допомога»

<https://www.youtube.com/watch?v=ReThUI2WjEk>

- ❖ Навчально-методичний посібник «Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми у період військового конфлікту» [3].file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF/20151023114554_simyi%20z%20ditmy%20v%20period%20viysk%20konfliktu.pdf

- ❖ Посібник для працівників на місцях «Перша психологічна допомога» [4].<file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF/9786176150787-ukr.pdf>

- ❖ Фізкультхвилинка «А ти готовий»

<https://www.youtube.com/watch?v=Jl-L-zHQP2A>

- ❖ Руханка «Скоро перемога» (dance версія)

https://www.youtube.com/watch?v=qoqYMv_V_3o

- ❖ Посібник Світлани Ройз «Твоя сила» до вправи «Яке ти джерело світла?»

https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla.pdf

- ❖ Світлана Ройз «Картки сили»

[https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compressed%20\(2\).pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compressed%20(2).pdf)

Обладнання: аркуші паперу, ручки, кольорові олівці, маркери, фломастери, картки та картки-заготовки до вправ, мультимедіа.

Хід заняття

I. Вступ (5 хв.)

1. Привітання. Погляньте один на одного, посміхніться й побажайте спокою, легкості, умиротворення, творчості. Я бажаю вам терпіння, любові.

Вправа «Струм». Діти стоять у колі, тримаючись за руки. Відчуйте себе складовими цілісного організму, відчуйте той струм, який зароджується в колі і передається через руки однокласників, згуртовуючи всіх в єдину команду.

Обговорення.

- ❖ Що ви відчували, коли виконували цю вправу?
- ❖ Скажіть сусідові ліворуч побажання «Я бажаю тобі...».

2. Настановчо-мотиваційний етап. Забезпечення мотиваційної готовності

Вчитель. Ви усміхнулись один одному! А що ви очікуєте від сьогоднішнього заняття? Продовжить речення. 1. Я бажаю дізнатися... 2. Мені цікаво було б зрозуміти... 3. Для мене важливо переконатися... (Скориставшись ключовими фразами, учні роблять записи на аркушах у формі листків, які вчитель прикріплює до «Дерева очікувань»).

3. Введення в тему заняття

Вправа «Коло асоціацій». Скажіть, які асоціації виникають у вас зі словом «життя»?

- ❖ Що може зашкодити вашому життю? (Алкоголь, тютюнопаління, наркотики, неправильний спосіб життя, конфлікти, війна).
- ❖ Від кого буде залежати ваше життя? (Від нас самих, кожна людина вирішує як їй жити. Життя залежить і від зовнішніх обставин).

Висновок. Життя дуже багатогранне, це – яскравий світ, але водночас для кожного він особистий та особливий. Сьогодні ми поговоримо про те, як люди під час війни можуть самі себе психологічно підтримувати і розвантажувати. Бути позитивними і допомагати собі та іншим в стресових ситуаціях.

II. Основна частина (45 хв).

Перегляд відео «Ти як?» Обговорення (2 хв).

Воєнні дії спричиняють значне порушення життєдіяльності людей, завдають шкоди їхньому здоров'ю, призводять до великих людських жертв, значних матеріальних збитків тощо. Таку ситуацію науковці зазвичай класифікують як екстремальну (надзвичайну). Екстремальна ситуація для тих, хто її переживає, може стати кризовою, стресовою, травматичною та спричинити відповідно кризу, стрес, психологічну травму. Все це спричиняє порушення ментального здоров'я.

Згідно з визначенням ВООЗ, ментальне здоров'я – це стан щастя та добробуту, в якому людина реалізує свої творчі здібності, може протистояти життєвим стресам, продуктивно працювати та робити внесок у суспільне життя. Це означає, що ментальне здоров'я об'єднує здоровий дух та психіку людини із

соціальним складником. Ментальне здоров'я невидиме, але також потребує підтримки, лікування болю, терапії розладів.

<https://www.youtube.com/watch?v=Dbzq3ezbst0>

1. Як ми реагуємо на виклики та стрес (4 хв).

На допомогу учителю. Реакція дітей на стресові ситуації та переживання горя.

Підлітковий вік. Підлітки, які переживають горе, часто шукають допомоги поза сім'єю. Молоді люди іноді почуваються в певній ізоляції через те, що друзі можуть їх уникати або бентежитись і не знати, що сказати. Підлітки можуть поводитися не властивим для них чином: тікати з дому, змінювати друзів, вживати алкоголь і наркотики, стати сексуально розбещеними, мати суїцидальні прояви. Щоб цього не сталося, підліткам важливо отримати від оточуючих своєрідний «дозвіл» виражати свої емоції та почуття. Їм не можна говорити, що вони посядуть місце померлого з батьків. Важливо допомогти їм сфокусуватися на власних потребах, пов'язаних із майбутнім [1].

Розмова про реакції людини на стрес: бий, біжи, завмири.

Перегляд відео. <https://www.youtube.com/watch?v=a6fcQCt0ZQ8>

Завдання. А як на виклики реагуєте ви, розкажіть. Знати – значить бути озброєним.

Висновки: Стрес – захисна реакція організму на різні подразники, яка допомагає адаптуватися до умов, що часто змінюються.

- ❖ Психотравма – життєва подія або ситуація, яка впливає на значущі сторони існування людини і зумовлює глибоке психологічне переживання.
- ❖ Тривожний стан – психофізіологічний стан організму, який спричиняють стреси [1].

2. Як мені зрозуміти, що мені потрібна допомога (4 хв).

На допомогу учителю. Порушення психічних процесів та ознаки, за якими визначають потребу в наданні першої психологічної допомоги.

- ❖ *Порушення когнітивної функції.* Нездатність зосередити увагу на важливих об'єктах, розсіяність, нездатність відвести увагу від стресора; порушення короткочасної пам'яті; нездатність до аналізу, синтезу,

узагальнення, перенесення відомого способу дій на нові обставини, порушення сприйняття дійсності, здатності ухвалювати рішення.

- ❖ ***Порушення емоційного реагування.*** Невідповідність за силою та адекватністю реагування на емоційні стимули (надмірна сила реагування, відсутність емоційного відгуку). Коливання настрою, роздратованість, «вибухове» реагування на зауваження, дріб'язкові причіпки до всього. Пригніченість, відсутність інтересу до оточуючого світу. Нездатність до вольового зусилля. Відчужений/«божевільний» погляд.
- ❖ ***Дезорганізація.*** Немоżliвість виконувати складні координовані рухи через порушення дрібної моторики та великої моторики. Збільшення кількості помилкових дій. Нездатність сприймати дії оточуючих і координувати з ними свої дії. Відчуття кволості, слабкості, млявості, безладної активності.
- ❖ ***Втрата здатності контролювати свою поведінку.*** Нездатність самостійно ставити та досягати навіть простих цілей. Нездатність до зв'язаного мовлення, відсутність мови. Занадто швидка/сповільнена мова. Словесні тиради, словесна агресивність. Порушення адаптації до оточуючого світу. Неадекватне сприйняття себе, своїх можливостей щодо навколишніх умов.
- ❖ ***Деморалізація.*** Зниження моральних критеріїв оцінки власної поведінки та вчинків. Розв'язність, вульгарність, цинізм, грубість, хамство. Нехтування будь-якими нормами етики та субординації, нормами гігієни. Неконтрольоване вживання алкоголю, наркотичних речовин.

Важливо пам'ятати, що під впливом стресу турботлива людина може стати вербально та фізично агресивною, ображати оточуючих. Дружня людина – уникати оточуючих, повністю ігнорувати їхню присутність тощо. Те, як діти реагують на труднощі кризи (наприклад, вони є свідками руйнувань, поранень чи смерті, страждали від нестачі їжі та води), залежить від їхнього віку та рівня розвитку. А ще від того, як із ними взаємодіють їхні піклувальники та інші дорослі. Зазвичай діти долають стрес краще, коли поруч є стабільні, спокійні дорослі [1].

Перегляд відео. <https://www.youtube.com/watch?v=ReThUI2WjEk>

Висновок. Терпіти емоційний біль шкідливо.

3. Відверта розмова (2 хв).

Про можливі ситуації стресу під час війни (наявність небезпеки, зміна місця проживання, втрата будинку, родини, звуки вибухів і сирен). Які емоції буде відчувати дитина під час воєнного конфлікту? Хтось з вас відчував щось подібне?

4. Фізкультхвилинка «А ти готовий?» (3 хв.)

<https://www.youtube.com/watch?v=Jl-L-zHQP2A>

5. Засоби психологічного розвантаження (30 хв).

Будемо вчитися розвантажувати свій організм, думки від негативних зовнішніх подразників та боротися зі стресом.

На допомогу вчителю. Декілька правил, які можна використовувати в роботі з дітьми під час військового конфлікту, війни.

- ❖ Приділяйте увагу немовним свідомостям того, що слова часто розходяться з думками і відчуттями. Вносьте це протиріччя на відкрите обговорення.
- ❖ Прагніть робити спілкування відкритим. Дипломатично говоріть про те, що думаєте або відчуваєте.
- ❖ Навчіться слухати іншого. Для цього дотримуйтеся наступного: слухати із співчуттям; зосередитися на предметі розмови; ставитися до того, хто говорить, шанобливо; слухати уважно, не роблячи оцінок; висловлювати думку про почуте, аби показати людині, що її дійсно слухають, відзначте те, що ви не зрозуміли або в чому не впевнені; використовуйте для підтримки розмови немовні засоби (посміхайтесь, кивайте головою, дивіться в очі) [3,132].

6. Вправа «Емоції та почуття» (2 хв).

Підпиши кожне слово відповідним номером.

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/4699/>

7. Вправа «Прекрасний сад» (3 хв). Арт-терапія.

Вчитель пропонує спокійно посидіти, можна заплющити очі та уявити себе квіткою.

– Якою квіткою б ти був? Які в тебе листки, стебло, а може, й колючки? Ти висока чи низька? Яскрава чи не дуже? А тепер, після того, як усі уявили це, намалуйте свою квітку фломастерами на папері. (Далі квітку слід вирізати. Усі школярі по черзі виходять і прикріплюють свою квітку на дошку, яка оголошується галявиною саду, яку потрібно засадити квітами).

<https://schkola110.dnepredu.com/uk/site/maister--klas-z-art-terap.html>

Обговорення. Помилуйтеся «прекрасним садом», збережіть цю картинку в пам'яті, щоб вона випромінювала позитивну енергію. Квітів хоч і багато, але всім вистачило місця, кожен зайняв тільки своє, те, що вибрав сам. Серед яких різних, несхожих квітів росте ваша власна. Але є й спільне – у когось забарвлення, у когось розмір або форма пелюсток. І всім без винятку квітам потрібні сонце й увага.

8. Вправа «Мої мрії» (3 хв.)

Складіть список Ваших мрій. Це можуть бути реальні чи нереальні плани, повсякденні бажання чи щось зовсім екстравагантне. Дозвольте собі фантазувати, не звертаючи уваги на віддаленість цілей чи Ваші можливості. Намагайтесь не зупинятися на перших п'яти-десяти мріях. Список має бути досить довгим (не менш ніж 25 пунктів). Позначте дату виконання цієї вправи та сховайте написане на рік. Тоді обов'язково поверніться до списку і Ви побачите, як Ваші мрії починають реалізовуватися. Виконуйте це завдання щорічно – перед Днем народження чи Новим роком [2, 64].

9. Вправа «Аналізуємо свої емоції» (2 хв).

Це завдання допоможе дитині навчитися розрізняти й називати емоції та почуття. На сторінці є малюнок склянки й список емоцій та кольорів, що їм відповідають (червоний – роздратований, злий; зелений – спокійний,

блакитний – сумний тощо). Дитині пропонується проаналізувати свій настрій та уявити його як поєднання зазначених кольорів, а потім розмалювати склянку відповідним чином. Виконуючи завдання, дитина розвиватиме емоційний інтелект і уяву, візуальне сприйняття, навички саморефлексії та малювання.

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/8680/>

10. Вправа «Простір безпеки» (3 хв). («Твоя сила» Світлани Ройз)

https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla.pdf

Коли немає відчуття безпеки, важливо створювати захищений простір хоча б усередині себе. Це допоможе нервовій системі впоратися з навантаженням. Такий простір не обов'язково існує насправді, він може бути фантастично-фентезійним, або його можна створити – намалювати, уявити, сконструювати – прямо тепер, цієї миті.

Намагайся уявити / намалювати максимально детально. Можна зробити колаж із доступних Тобі матеріалів: виріж і наклеї зображення всього, що забажаєш. Скажи собі: «я в безпеці» й занурся в образ. Який краєвид, матеріали? Чи відчуються пахощі? Чи є там звуки, голоси птахів, шум моря, шелестіння трави, музика? Якби можна було до чогось приторкнутися, яким би воно було на дотик?

– Як Ти себе зараз відчуваєш? Чи стало Твоє дихання трішки глибшим? Чи стало Твоє положення більш стійким? Можливо, вдалося сісти чи лягти зручніше? Чи стало Тобі спокійніше й приємніше? Якщо так, то знайди місце в тілі, куди можна було б вкласти це відчуття.

11. Вправа «Маніфест емоцій» (2 хв). («Твоя сила» Світлани Ройз)

https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla.pdf

Усі наші емоції важливі, кожна має своє завдання й визначає унікальність кожної людини. Завдяки своїм емоціям Ти – це Ти.

Відчувати радість – нормально. Відчувати гнів – нормально. Відчувати сум – нормально. Відчувати страх – нормально. Відчувати себе особливим / -ою – нормально. Відчувати ревності – нормально. Відчувати збентеження – нормально. Відчувати хвилювання – нормально. Відчувати самотність –

нормально. Відчувати близькість – нормально. Відчувати любов – нормально. Коли я щось відчуваю – я це висловлюю.

– Висловіть свої почуття, які ви переживаєте зараз.

12. Вправа «Мій герб» (3 хв). («Твоя сила» Світлани Ройз)

https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla.pdf

Герб дає відчуття впевненості та сили. Вигадай і намалюй власний герб. У верхній частині має бути картинка, у нижній – слова, які можуть бути Твоїм девізом. Причепи свій герб на видноті: теперішнє, майбутнє, минуле, девіз.

13. Вправа-гра «Перевтілення» («Картки сили» Світлана Ройз) (5 хв).

[https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compressed%20\(2\).pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compressed%20(2).pdf)

Обери картку, виконай інструкції, вказані на звороті картки. Наприклад, МИШЕНЯ. Швидкість, можливість сховатися в нірку, хитрість, здатність бути тихим. Завдання: 1. Стиснись, обійми себе руками, щоб уміститися в нірці. 2. Витягни шию, роззирнись, а потім «сховайся», втягнувши її. Визирни з нірки, поступово розпрямлюючись. Промов дуже тонким голосом ПІ-ПІ-ПІ-ПІ.

Або інший приклад. КІНЬ. Сила, витривалість, швидкість, гідність, свобода, краса, вірність, співпраця, подолання перешкод. Ти – кінь. Побий одним копитом, потім іншим. Відстукай ритм тупоту одночасно руками та стопами. Ритм обирай не швидший за серцебиття. Поцокай, як коник. Дай команду: ТПРУ-У-У-У.

14. Авторська вправа (у співавторстві з Джурою Ю.М., учителем початкових класів). «Психологічне розвантаження: коротко про головне» (3 хв).

ДИТИНСТВО...

❖ Про що запитаєш у друга?

Щоб відволіктися від тяжких думок, не панікувати, прогнати геть монстра Стресу назавжди, пропоную вам завдання на вибір. Оберіть картку з малюнком і виконайте завдання:

- ❖ Завтрашнє фото про ...
- ❖ Мої найкращі спогади про

- ❖ Чим для тебе є твій будинок?
- ❖ Важлива дата мого життя...
- ❖ Я – письменник. Моя книга буде про...

❖ З ким розділиш останні краплі води?

- ❖ Значення грошей в моєму житті...
- ❖ Де я хочу побувати в цьому безкінечному світі?

- ❖ Сьогодні я телефонував...
- ❖ Мої налаштування в житті...
- ❖ Свої таємниці я довіряю..., тому що...

- ❖ Друге життя старим речам...
- ❖ З чим асоціюються в тебе ці предмети?

- ❖ Нанизую разок думок...
- ❖ Хочу намалювати зараз...

о З якою тваринкою я себе асоціюю? Чому?

о Що ти візьмеш з собою в екстремальних умовах?

о І крапля ... змінює майбуття

о Кому я приготую смачну вечерю?

о Дарую квіточку тобі...

- ❖ Цю листівку з привітанням я надсилаю вам...
- ❖ Моя улюблена гра з м'ячем...
- ❖ Остання книга, прочитана мною, про ...
- ❖ Чарівні перетворення мого життя...
- ❖ Скажи, який твій друг, і я скажу, який ти...
- ❖ Сьогодні я пишу тобі про ...
- ❖ Я ось! Пам'ятна сторінка мого життя...
- ❖ Лабіринт моїх думок...
- ❖ Щасливі трикутники мого життя...

15. Руханка «Скоро перемога» (dance версія) (2 хв.)

https://www.youtube.com/watch?v=qoqYMv_V_3o

16. Вправа «Я так відчуваю...» (2 хв.) Який мотиваційний вислів тобі до вподоби сьогодні і чому?

«Характер. Розум. Сила. Ось що робить нас красивими!»

«Люблю людей, які виявляють свої почуття...»

«Щоб не сталося, жолудь перетвориться на дуб!»

«Хваліть себе не тільки за подвиги, але й за маленькі кроки».

17. Вправа «Скринька щастя» (3 хв.)

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/5744/>

Склади до скриньки все, що асоціюється у тебе зі щастям. Напиши або намалюй, що приносить тобі задоволення чи спокій під час військового стану, війни. Презентація робіт дітьми.

III. Підсумок уроку. Рефлексія (3хв).

- Чому важливо дбати про психічне здоров'я під час важких ситуацій?
- Назвіть позитивні стратегії ваших дій. (Достатньо відпочивати. Якомога регулярніше їсти та пити воду. Спілкуватися і проводити час із рідними та друзями. Обговорювати проблеми з кимось, кому ви довіряєте. Займатися тим, що допомагає розслабитись (гуляти, співати, молитися, грати з іншими дітьми, робити зарядку) [4, 34].

Вправа «Віночок прощань». Школярі стають в коло. Кладуть по черзі один одному руку на плече та промовляють побажання щось відкрити, чогось досягти, чимсь корисним здивувати. Дякую за співпрацю!

I. Вступна частина

ТЕМА. МІННА БЕЗПЕКА

ППП, фах	Головка Лариса Михайлівна, вчитель початкових класів, Дробітько Сергій Валерійович, вчитель фізичної культури та «Захисту України»
Короткий опис	Урок покликаний привернути увагу здобувачів освіти до проблеми забруднення території України вибухонебезпечними предметами, з новим рівнем загрози з початком повномасштабної війни з 2022 року; навчити розпізнавати вибухонебезпечні предмети, відрізнати попереджувальні знаки, знати правила поведінки на небезпечних територіях та дотримуватись їх
Вік учнів, клас	1-11 класи
Загальний час	45 хв.
Тип уроку	інтегрований урок

II. Основна частина

1. Контекст уроку / проблема:

Поняття «окуповані» та «звільнені території» стали актуальними для нас з 2014 року. З часу, коли розпочалась російсько-українська війна. Будь-які надзвичайні ситуації, особливо військового характеру, призводять до того, що рівень безпеки людей стає значно нижчим. А небезпек, які нас очікують, - значно більше. Отже, навколо з'являється багато речей, які становлять загрозу нашому життю і здоров'ю. Ці речі залишаються на звільнених територіях у величезній кількості. Більшість із них – вибухонебезпечні предмети.

2. Мета уроку:

- ❖ розповісти про наслідки російського наступу та окупації, які становлять небезпеку для людей;
- ❖ показати, які правила діють на звільнених територіях щодо мінної небезпеки;
- ❖ повідомити, які служби відповідають за безпеку людей на цих територіях;
- ❖ познайомити з переліком вибухонебезпечних предметів (відео);
- ❖ вивчити та закріпити правила поведінки з небезпечними чи підозрілими предметами;
- ❖ розробити алгоритм дій, коли зіткнувся з вибухонебезпечним предметом.

3. Завдання уроку:

- ❖ познайомити про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами;
- ❖ привести до усвідомлення, що наше життя змінилось, небезпек у ньому стало більше і будь-який предмет може нести загрозу нашому здоров'ю і життю;
- ❖ навчитися візуально відрізняти основні небезпечні предмети;
- ❖ виробити і чітко засвоїти алгоритм поведінки з потенційно небезпечними предметами.

4. Які джерела були використані?

<https://urok.osvita.ua/materials/upbring/urok-z-videokontentom-minna-nebezpeka/>

Веб-ресурси з активними гіперпосиланнями:

1. https://www.youtube.com/watch?v=HO8j9_p_K90&t=9s
2. https://www.youtube.com/watch?v=XAs_uq3T8Ps&t=72s

Мультфільми:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=XwwXNli5ik8&list=PL84WPPvu0XyE-x6QJPSKQ95MiHl1vATtZ&index=2>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=cSYDEWZGr2o&list=PL84WPPvu0XyE-x6QJPSKQ95MiHl1vATtZ&index=3>
3. https://www.youtube.com/watch?v=1aDESvs-_hs
4. <https://www.youtube.com/watch?v=10Hq1lBEnmU>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=P7GlubZUc7I>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=RyY0jtWrejI>
7. <https://www.youtube.com/watch?v=9PqqXUZEODE>
8. <https://www.youtube.com/watch?v=N8pCTdnmn4M>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=kDQIG0fHUCE>

Хід заняття

Епіграф: Від правильних дій залежить життя та здоров'я ваше і оточуючих!

I. Вступна частина (16 хв).

1. Мотивація навчальної діяльності (2 хв).

Поняття «окуповані» та «звільнені території» стали актуальними для нас з 2014 року. З часу, коли розпочалась російсько-українська війна. Будь-які надзвичайні ситуації, особливо військового характеру, призводять до того, що рівень безпеки людей стає значно нижчим. А небезпек, які нас очікують, - значно більше. Отже, навколо з'являється багато речей, які становлять загрозу нашому життю і здоров'ю. Ці речі залишаються на звільнених територіях у величезній кількості.

Більшість із них – вибухонебезпечні предмети.

Завдання. Викладіть букви в певному порядку і ви прочитаєте тему нашого заняття.

М Н І Н А
Е К А Б З Е П

2. Актуалізація навчальної діяльності (14 хв).

Перегляд інтерактивного уроку із мінної безпеки для молодшої школи (1-4 кл.).

Запитання для обговорення.

- Як відрізнити вибухонебезпечні предмети?
- Де вони можуть приховуватись?
- Які знаки про них попереджають та які правила безпечної поведінки потрібно вживати, якщо побачив міну чи боєприпаси?

Руханка. Продемонструвати правила суперздібностей в русі.

Перегляд відео «Знання під час війни. Мінна небезпека» (5-11 кл.).

Обговорення відео.

- Які правила діють на звільнених територіях щодо мінної небезпеки?
- Які служби відповідають за безпеку людей на цих територіях?
- Які правила поведінки з небезпечними чи підозрілими предметами ви запам'ятали?

Розгляд плакатів «Ці предмети вибухонебезпечні!».

II. Основна частина (24 хв).

Запитання до учнів (6 хв):

- Чим небезпечні міни?
- Чому міни, які лежали у ґрунті, більш небезпечні?
- Чим відрізняються протипіхотні і протитанкові міни?

- Яким способом міни потрапляють на нашу територію і як вони спрацьовують?

- Чому міни небезпечні не тільки для танків і піхоти, а й для мирних людей?
- Які з мін є найнебезпечнішими, на вашу думку?
- Що, окрім мін, є також небезпечним?
- Що ви запам'ятали про те, як потрібно поводитись у разі мінної небезпеки?

Вчитель. Ви вже зрозуміли, як важливо знати правила поводження з вибухонебезпечними предметами, тому:

- ❖ спробуємо усвідомити, що наше життя, на жаль, змінилось, небезпек у ньому стало більше і будь-який предмет може нести загрозу нашому здоров'ю і життю;
- ❖ повчимося візуально відрізнити основні небезпечні предмети;
- ❖ виробимо і засвоїмо алгоритм поводження з потенційно небезпечними предметами.

Вчитель. Від правильних дій залежить життя та здоров'я ваше і оточуючих!

У разі знаходження вибухонебезпечного пристрою **ЗАБОРОНЕНО:**

- ❖ наближатися до виявленого предмета;
- ❖ пересувати його або брати в руки;
- ❖ розряджати, кидати, ударяти по ньому;
- ❖ розпалювати поряд багаття або кидати в нього предмет;
- ❖ приносити предмет додому, у навчальне приміщення, інші багатолюдні місця.

При знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

- ❖ позначте місце, не наближаючись до нього, відійдіть на безпечну відстань і повідомте чергові служби МНС (тел. 101), міліцію (тел.102);
- ❖ не підходьте до предмета, не торкайтеся і не пересувайте його, не допускайте до знахідки інших людей;
- ❖ припиніть усі рухи у районі виявлення вибухонебезпечного предмета;
- ❖ не користуйтеся поряд з небезпечними предметами мобільним телефонам (дзвінок може спровокувати вибух);
- ❖ дочекайтеся прибуття фахівців, вкажіть місце знахідки та повідомте час її виявлення (6 хв).

Перегляд мультсеріалу «Пес Патрон» на вибір від 1 до 9 серії (7 хв.).

В 1 серії «Зруйнований міст», пес Патрон розповідає своєму другу коту Тому про свій робочий день. Він отримав сигнал про зруйнований міст, і почув своїм носом небезпеку. Як пес Патрон розібрався з цією ситуацією та до чого тут пан Короп – дивіться у першій серії «Зруйнований міст».

Друга серія «Агент під прикриттям» видалася дуже шпигунсько-пригодницькою! Тут тобі і погоня за капосними Бубухами, і ніби звичайна коза, а насправді – спеціальний агент Паляниця, і страшенна небезпека, і дуже вчасний дощ, і кумедні голуби, що так дратують Тома. Отже, мерщій дивитись нову серію мультфільму «Пес Патрон. Агент під прикриттям»!

Чи бувало у вас коли-небудь таке, що ви на дуже важливій події засинаєте? Це реальна історія з життя Патрона. Його фото та відео, як він заснув на прес-конференції облетіли всю планету. Але що снилось в той час Патрону? Невже то був звичайнісінький сон? То був зненацький, але зовсім не звичайний

сон. Про що він був – дивіться в 3 серії мультсеріалу «Пес Патрон. Зненацький сон».

В новій 4 серії мультфільму «Пес Патрон. Викрадення Тома» стільки таємниць і загадковостей, що негайно треба дивитись як кота Тома «нетутешнотяни» викрали!

Звідки дим? У цій серії Бубухи щось розійшлись не на жарт. Наче ніколи не чули про правила поводження з вогнем. Та щось і здається, що вони взагалі ніколи не чули про будь-які правила! Що там вони наробили – дивіться у новій 5 серії мультсеріалу «Пес Патрон. Пожежа». І заодно почуєте кого озвучив MONATIK.

У кожного супергеройського героя має бути правило! Таке круте воно має бути, а також мудре, щоб надихало інших на великі звершення. Том вирішив знайти таке правило Патрона, але для цього їм довелося пірнути у подорож в ... минуле! В 6 серії мультсеріалу «Пес Патрон. Правило Патрона» ви побачите маленького Патрончика та його батька. А також почуєте голоси відомих українців: Микити Добриніна, Євгенія Синельникова, Кирила Ганіна, Олександра Педана та POSITIFF (Олексія Завгороднього).

Технологічний прогрес і ленд-лизь у дії. В цій серії ви познайомитеся нарешті з роботом Григорієм, і дізнаєтесь як він з'явився у Патроновому Всесвіті (але поки не у реальному житті). А Григорій, у свою чергу, познайомиться з Бубухами. Куди ж без них! А Том в цій серії перетвориться на жабу. І чим то все закінчиться – можете побачити вже зараз, переглянувши 7 серію «Пес Патрон. Новенький».

У 8 серії Бубухи знову влаштували щось таке страхітливе, через що Патрону потрібно буде залізти аж в нору до Крота! Які пригоди їх очікують під землею, що станеться з Бубухами та їх лихим планом, і чому Том став бабкою – дивіться в новій пригодницькій серії «Лабораторія Бубухів».

Інколи кохання таке несправедливе, вередливе та ще й оманливе. Можна полюбити метелика, а виявиться він...! На це вже дивіться в новому епізоді 9 серії «Незвичні метелики». Закоханого метелика озвучує мелодійний голос Володі Дантеса. Тож мерщій до перегляду!

III. Заклучна частина. Рефлексія (5 хв.)

Вчитель. Чи влучно до уроку було підібрано епіграф «Від правильних дій залежить життя та здоров'я ваше і оточуючих!»?

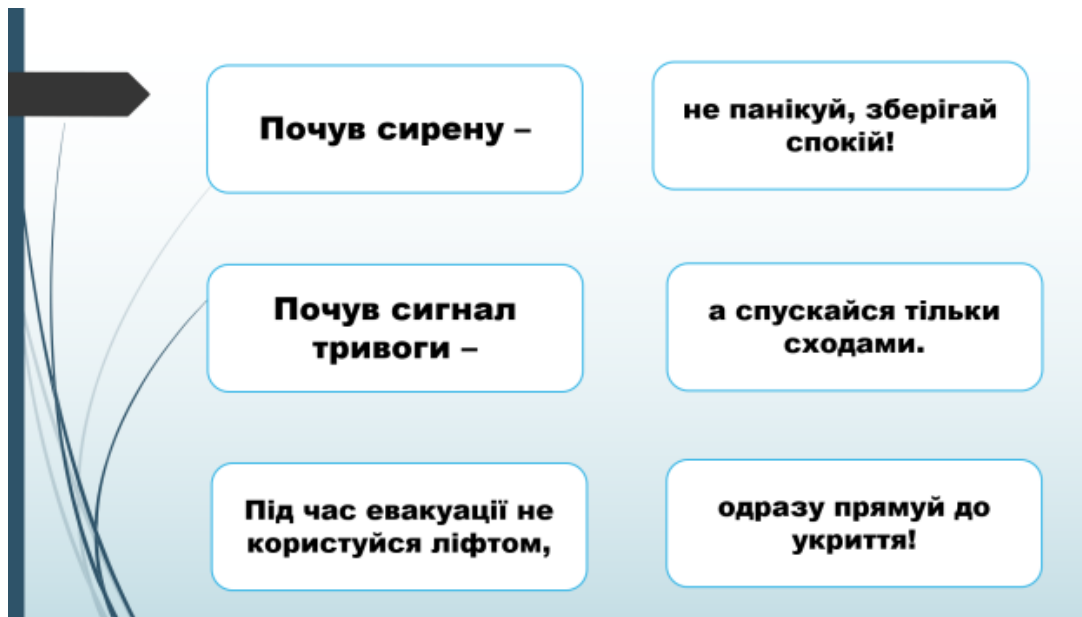
Дидактична гра «Мінна безпека. Можна/ Не можна»

Завдання. Обери правильну дію та з'єднай пари.

The diagram features a vertical blue bar on the left with a black arrow pointing right. From this bar, three thin grey lines extend to the left sides of the first three boxes in the first column. The boxes are arranged in two columns and three rows. Each box contains a text prompt in bold black font.

Оминай снаряди,	з боеприпасами.
Не експериментуйте	не бери до рук!
Знайшов підозрілий предмет –	які не розірвались.

Підсумок. Висловіть одним словом свої враження від почутого, побаченого, пережитого на уроці (1хв). Бейджик з Патроном можна вручити дітям після заняття.

Висновки учнів (3 хв.)

I. Вступна частина

ТЕМА. ПСИХОЛОГІЧНІ РОЗВАНТАЖЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ППП, фах	Джура Юлія Миколаївна, вчитель початкових класів
Короткий опис	урок покликаний навчити учнів молодшої школи засобам психологічного розвантаження під час стресових ситуацій, зокрема під час війни. Даний урок – емоційна розрядка, спосіб відволікання від страшного сьогодення
Предмет	ЯДС, мистецтво, фізична культура
Вік учнів, класи	6-10 років, 1-4 класи
Загальний час	45 хв.
Тип заняття	заняття психолого-емоційної підтримки з використанням технології критичного мислення

II. Основна частина

Контекст уроку: даний урок розроблено з метою підтримки, корекції та покращення самопочуття дітей молодшої школи в період військових дій на території нашої держави протягом освітнього процесу.

Мета уроку:

Розкрити поняття «психологічне розвантаження» та важливість збереження психічного здоров'я в умовах негативних подій;

Вчити учнів розпізнавати стресові ситуації та розвантажувальні способи під час війни;

Розвивати навички саморегуляції та підтримки один одного, креативне мислення, вміння знаходити позитивні моменти у складних життєвих ситуаціях.

Джерела та ресурси з посиланнями:

- ❖ Вправа «Склянка емоцій» <https://childdevelop.com.ua/worksheets/8680/>
- ❖ Відео про розкриття поняття стресу
<https://www.youtube.com/watch?v=vsUrU8yjXu0>
- ❖ Відео про типи стресу та його вплив на організм людини
<https://www.youtube.com/watch?v=uOAOCMdIYiY&t=20s>
- ❖ Фізкультхвилинка «Ми-українці!»
<https://www.youtube.com/watch?v=jTWryZ8fDww>
- ❖ Картки дихальних практик Світлани Ройз «Вдих-видих»
https://www.unicef.org/ukraine/media/26001/file/Breathe_cards_Royz.pdf
- ❖ Посібник Світлани Ройз «Твоя сила» до вправи «Яке ти джерело світла?» https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla.pdf
- ❖ Світлана Ройз «Картки сили»
[https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compresse_d%20\(2\).pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compresse_d%20(2).pdf)

Обладнання: картки із зображенням сонця, усміхненого смайлика, квіточки, аркуші паперу, ручки, кольорові олівці, маркери, фломастери, м'яч, картки до вправ, картка-заготовка до вправи «Склянка емоцій», мультимедіа.

Хід уроку

I. Вступ (5 хв.)

1. Привітання (діти сидять в колі).

Вправа за вибором. «Добре тепло» (лагідно сусідові тиснемо руку і говоримо слова вітання), «Усмішка по колу» (повертаємо голівку до сусіда і щиро

посміхаємося), «Комплімент сусіду» (називаємо ім'я, сидячого поряд, говоримо «Привіт!» і комплімент, наприклад, «Таню, привіт! Мені подобається сьогодні твоя усмішка»).

2. Введення в тему уроку

Сьогодні ми поговоримо про те, як люди під час війни можуть самі себе психологічно підтримувати і розвантажувати. Бути позитивними і допомагати собі та іншим в стресових ситуаціях.

II. Основна частина

1. Інформація про поняття стресу(5хв.)

Мабуть, ви вже чули таке слово, як стрес. Стрес – це... (допоможе розібратися в цьому питанні відео, яке зараз переглянемо).

<https://www.youtube.com/watch?v=vsUrU8yjXu0>

Висновки. Отже, стрес – це реакція організму у відповідь на дуже сильний зовнішній подразник.

Перегляд відео. Вплив стресу на самопочуття людини і дитини зокрема (5хв).

Стрес може бути і позитивним, і негативним. А також короткочасним і довготривалим.

<https://www.youtube.com/watch?v=uOAOCMdIYiY&t=20s>

2. Завдання: на аркуші паперу занотуйте, схематично замалюйте всі ознаки стресу, які запам'ятали (2 хв).

3. Бесіда про можливі ситуації стресу під час війни (наявність небезпеки, втрата дому, звуки вибухів і сирен і т.д.) (3 хв.)

- Які емоції буде відчувати під час війни людина, зокрема, дитина?
- Хтось з вас відчував щось подібне?

4. Фізкультхвилинка «Ми-українці» (2 хв).

<https://www.youtube.com/watch?v=jTWryZ8fDww>

5. Засоби психологічного розвантаження (20 хв)

Сьогодні ми навчимося розвантажувати свій організм, думки від негативних зовнішніх подразників та боротися зі злим монстром, ім'я якого Стрес.

- Як гадаєте, що можна розвантажити? (шафу, валізу, автомобіль і т.ін.)

- А чи можна розвантажити людські думки, її внутрішній світ? (відповіді дітей).

6. Дихальні вправи.

Налаштуємо власне дихання. Допоможуть нам в цьому дихальні вправи (Світлана Ройз «Вдих – видих», картки для дихальних практик стабілізації).

https://www.unicef.org/ukraine/media/26001/file/Breathe_cards_Royz.pdf

Інструкція: оберіть для себе будь-яку картку, що найбільше подобається, і слідуючи підказкам на картці, виконайте дихальну вправу. Повторіть її тричі.

Учні 1-2 класів виконують за зразком вчителя або з його допомогою.

Вправа «Яке ти джерело світла?» («Твоя сила» Світлани Ройз)

https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla.pdf

Уяви, що Ти – джерело світла. Яке воно? Штучне чи природне (сонце, ліхтар, лампа, жучок-світлячок, свічка, іскра від багаття, полум'я в каміні і т.д.), велике чи маленьке, кольорове чи однотонне, сяє чи мерехтить? Якби це джерело світла було у твоєму тілі, де б воно розташовувалося? У голові, животі, грудях чи, може, у всьому тілі? Якщо хочеш, поклади руку на це місце. Повільно вдихни та видихни. Уяви, що світло розтікається по всьому тілу.

- Що відчуваєш після даної вправи?

Вправа-гра «Перевтілення» («Картки сили» Світлана Ройз)

[https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compressed%20\(2\).pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/22801/file/Cards_web+_compressed%20(2).pdf)

Обери картку, виконай інструкції, вказані на звороті картки.

Вправа «Прикмета»

Учасники групи сидять в колі. У вчителя в руках м'яч.

Інструкція: Мабуть, всі чули таку жартівливу прикмету: впав ніж – прийде чоловік. Зараз ми будемо розвивати нашу уяву. Зробимо це так: кидаючи м'яч, треба буде сказати, що впало, наприклад, барабан, ручка і т.д. Той, хто ловить м'яч, говорить про те, хто, на його думку, прийде, і в разі виникнення питань у решти присутніх, пояснює, чому це відбувається. Робити це будемо швидко.

Завдання на вибір. Щоб відволіктися від тяжких думок, не панікувати, прогнати геть монстра Стресу назавжди, пропоную вам завдання на вибір (об'єднуємося в групи):

- ❖ Створити позитивний девіз і написати різнокольоровими буквами на аркуші паперу (пояснити, чому саме такі слова, фразу обрав);
- ❖ «Моя позитивна історія» (намалювати або написати коротку історію, в якій головний герой знаходить позитивні моменти під час війни).

Презентація робіт дітьми.

III. Підсумок уроку. Рефлексія (3 хв).

- Чому важливо дбати про психічне здоров'я під час важких ситуацій?

Вправа «Склянка емоцій». Приготуй напій того кольору, який відповідає твоєму емоційному стану зараз.

Дякую за співпрацю!

I. Вступна частина

ТЕМА. ПОВІТРЯНА ТРИВОГА

Прізвище, ім'я, по батькові та фах учителя Озінська Анна Анатоліївна, вчитель англійської мови

Короткий опис	Урок покликаний привернути увагу здобувачів освіти до збереження власного життя та життя близьких людей, закріпити алгоритм дій у разі повітряної тривоги.
Вік учнів	4 – 6 класи
Загальний час	35 – 45 хв.
Тип	урок критичного мислення

II. Основна частина

1. Контекст заняття / проблема: актуальність під час воєнного стану.

2. Мета заняття:

формування	формування вмінь розпізнавати та реагувати на сигнали
предметних	«Повітряна тривога»; використовувати предмети першої
компетентностей	необхідності та правила поведінки у бомбосховищі

	(укритті) під час повітряної тривоги; вміння безпечної поведінки в надзвичайних ситуаціях
формування	спілкування державною мовою, уміння навчатися
ключових	впродовж життя, здоров'язбережувальна компетентність,
компетентностей	соціальні і громадські компетентності;
вдосконалити	навички учнів щодо алгоритму дій під час сигналу «Повітряна тривога»;
розвивати	уміння безпечної поведінки під час надзвичайних ситуацій воєнного характеру;
виховувати	організованість, чіткість та впевненість дій, мужність, почуття патріотизму; обережність, відповідальність та обачливе ставлення до власного життя і здоров'я, правильний вибір безпечних місць для гри, прогулянки.

3. Завдання заняття:

- ❖ залучити учнів до отримання додаткових знань шляхом колективної та індивідуальної роботи;
- ❖ вдосконалити навички групової роботи, використання інформаційних джерел;
- ❖ систематизувати і узагальнити знання та уміння організовано й чітко діяти під час сигналу «Повітряна тривога»;
- ❖ виховувати відповідальне ставлення до власного здоров'я та життя з усвідомленням, що життя є найвищою цінністю.

4. Які джерела були використані?

Веб-ресурси з активними гіперпокликаннями:

1. Посилання на інтерактивну вправу «Повітряна тривога. Що робити?» у цифровому ресурсі Learning apps.org <https://learningapps.org/24301189>
2. Відео «Як діяти під час сигналу «Повітряна тривога». Пам'ятка для дітей. https://www.youtube.com/watch?v=z9B08GOM-1A&ab_channel=%D0%94%D0%B0%D1%80%27%D1%8F%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD
3. Відео «Правила поведінки під час повітряної тривоги. Сирена – що робити? Правила поведінки для дітей»

https://www.youtube.com/watch?v=3WZoAyojs_A&ab_channel=%D0%9F%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8F%D0%BC

4. Руханка «Скоро перемога (dance версія) | Руханка 2023»

https://www.youtube.com/watch?v=qoqYmv_V_3o&ab_channel=%D0%A0%D0%A3%D0%A5%D0%90%D0%9D%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%95%D0%9D%D0%9F%D0%8E%D0%99%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%BD

5. Руханка «Коли сирену чуєш, то ЗСУ працює (When you hear the siren....)»

https://www.youtube.com/watch?v=gnAH9hSWlrY&ab_channel=TOPPOPMUSIC%E2%99%AA

6. <https://naurok.com.ua/urok-povitryana-trivoga-339496.html>

7.

<https://vseosvita.ua/library/urok-povitriana-tryvoha-dlia-uchniv-pochatkovoi-shkoly-664916.html>

5. Застосування (інтеграція):

Дане заняття можна поєднати з годинами спілкування на дану тему, а також з іншими позакласними заходами як в окремих класах, так і в загальношкільному проєкті.

6. Сталість: заняття націлене на збереження фізичного та морального здоров'я дітей, забезпечення спокою дитини; розуміння небезпеки та дисципліни.

7. Обладнання: відео, руханки, завдання для вікторини, настільна гра «Збери тривожний наплічник», зразки буклетів, пам'яток «Повітряна тривога», кубик Блума.

Хід заняття

I. Вступна частина. Організація класу (5 хв).

1. Привітання вчителя. Перевірка готовності до заняття.

2. Актуалізація опорних знань (10 хв).

Повітряна тривога по всій країні – тепер це наша реальність, із якою ми продовжуємо вчитися жити. Для того, аби зберегти життя та здоров'я, маємо знати, як поводитися у випадку небезпеки. Давайте звернемося до словничка і пригадаємо, що таке повітряна тривога.

Повітряна тривога – сигнал оповіщення населення про загрозу атаки з повітря. Вмикається у разі ризику авіаудару або запуску ракет у напрямку населеного пункту чи області.

Отже, під час надзвичайних ситуацій воєнного характеру ви чуєте сигнал повітряної тривоги.

Пропоную кожному ознайомитись з пам'яткою про різні види сигналів.

Які є види сигналів сирен:

- ❖ **Попереджувальна сирена** – один постійний рівномірний гудок тривалістю 7 секунд. В такому випадку потрібно включити радіо або ТБ і прослухати подальші інструкції.
- ❖ **Сигнал загальної тривоги** – довгий звук, який наростає і знижується, триває не менше 1 хвилини та повторюється 2-3 рази. Після нього потрібно йти в укриття.
- ❖ **Сигнал хімічної небезпеки** – звук церковних дзвонів.
- ❖ **Сигнал радіаційної небезпеки** – це дзвін у сполох.
- ❖ **Сигнал евакуації із міста** – звучить як гудок поїзда. Після такого сповіщення слід увімкнути місцеве радіо або телебачення та чекати на подальшу інформацію.
- ❖ **Сигнал скасування тривоги** – короткий 5-секундний сигнал, який звучить після сигналу загальної тривоги.

3 . Мотивація навчальної діяльності, повідомлення теми та мети заняття.

Головне завдання нашого уроку – озброїтися знаннями, необхідними на випадок повітряної тривоги. Кожен учень повинен знати, як захистити себе під час повітряної тривоги.

II. Основна частина (25 хв).

Вивчення нового матеріалу. Розгляньте маршрут нашого переміщення.

Перегляд відео. «Як діяти під час сигналу «Повітряна тривога». Пам'ятка для дітей

https://www.youtube.com/watch?v=z9B08GOM-1A&ab_channel=%D0%94%D0%B0%D1%80%27%D1%8F%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD

або відео «Правила поведінки під час повітряної тривоги. Сирена – що робити? Правила поведінки для дітей»

https://www.youtube.com/watch?v=3WZoAyojs_A&ab_channel=%D0%9F%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%82%D1%8F%D0%BC

Вчитель. Ми поговоримо про правила поведінки, якщо повітряна тривога застала вас у школі, на вулиці та вдома.

На вулиці

- ❖ Прямувати до найближчого укриття (хоча б до підвалу найближчого будинку, паркінгу, підземного переходу).
- ❖ Якщо укриття поблизу немає, але вже чути звуки вибухів, потрібно впасти на землю та накрити голову руками.
- ❖ За можливості шукайте заглиблення, яму, в якій можна сховатися. Або хоча б високий бордюр.

Вдома

- ❖ Припинити онлайн навчання (домашні справи, ігри тощо).
- ❖ Швидко одягнутися.
- ❖ Закрити вікна, вимкнути газ, водопостачання, електрику.
- ❖ Взяти «тривожний наплічник» і найкоротшим шляхом прямувати до найближчої захисної споруди чи укриття.
- ❖ Швидко та без паніки зайняти місце у захисній споруді.

- ❖ Якщо немає можливості спуститися в укриття (або його просто немає поблизу), то дотримуйтеся правила двох стін.

В школі

Адміністрація нашого закладу освіти розробила свій алгоритм дій під час сигналу «Повітряна тривога». Прошу звернути увагу та запам'ятати основні правила.

Алгоритм дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога» в Богуславецькому НВК ім. М.О. Максимовича У випадку сигналу «Повітряна тривога»:

1. Відповідальна особа вмикає наявну систему оповіщення закладу освіти (шкільний дзвінок, сигнал у мобільному пристрої).
2. Почувши сигнал оповіщення необхідно організувати переміщення учасників освітнього процесу у супроводі з вчителем або відповідальною особою, яка після завершення небезпеки та оголошення відміни сигналу організує повернення учасників освітнього процесу до запланованих заходів, а також перевірятиме наявність учнів в укритті та у приміщеннях закладу освіти після завершення небезпеки.
3. Вчитель сповіщає учнів про загрозу, а батьків – про переміщення дітей до укриття.
4. Необхідно організувати пересування двома колонами в приміщенні класу та швидко залишити кабінет.
5. Для супроводу учнів початкових класів та вихованців ДНЗ можуть бути залученні помічники (техпрацівники, завгосп, помічник вихователя).
6. Для швидкого надання медичної допомоги залучається медичний працівник.
7. Відповідальні особи (директор, заступник) після оголошення сигналу оповіщення мусять перевірити всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу, по завершенню перевірки прямувати до найближчого укриття.
8. Учні, які знаходяться на подвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення повинні самостійно рухатися до найближчого найпростішого укриття закладу освіти.

9. В укритті вчителі, вихователь повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.

10. Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.

11. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, вчителі, вихователь та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.

12. Під час переміщення до укриттів необхідно врахувати наявність інклюзивних груп і класів. У випадку присутності дітей з ООП – попередньо проводити з ними навчання та бесіди, передбачити швидке та спокійне переміщення до укриття.

13. У випадку сигналу небезпеки по дорозі в школу, додому, в їдальню, учасники освітнього процесу рухаються в сторону найближчого укриття

Пам'ятайте, що невиконання цих правил може призвести до тяжких наслідків.

Інтерактивна вправа «Повітряна тривога. Що робити?» . Попрацюємо у цифровому ресурсі Learning apps.org <https://learningapps.org/24301189>

Руханка «Скоро перемога dance версія) | Руханка 2023»

https://www.youtube.com/watch?v=qoqYMv_V_3o&ab_channel=%D0%A0%D0%A3%D0%A5%D0%90%D0%9D%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%95%D0%9D%D0%9F%D0%8E%D0%99%D0%86%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%BD

Гра «Збери тривожний наплічник».

- А що ж потрібно мати в тривожному наплічнику? Пропоную пограти у гру і дізнатися, що є обов'язковим у наплічнику. Візьміть карточки з тривожними наплічниками і прикріпіть на липучки речі, які потрібно покласти в наплічник.

Учитель. За рекомендаціями Національної поліції України у тривожному

наплічнику школяра завжди має бути:

- ❖ пляшка питної води;
- ❖ поживні батончики або снеки (злакові батончики чи сухофрукти);
- ❖ записка, у якій вказані ПІБ дитини, контактні дані батьків (імена, телефони, адреси);
- ❖ телефон та зарядний пристрій;
- ❖ індивідуальний набір ліків;
- ❖ комплект змінної білизни та одягу;
- ❖ свисток;
- ❖ улюблена іграшка (це допоможе дитині заспокоїтися в укритті).

Застосування знань.

- Чи добре ви запам'ятали всі правила? Давайте це перевіримо, погравши у вікторину. Поділимося на дві команди і хто першим відповість правильно, той і переможець.

Вікторина.

1. Сигнал повітряної тривоги пролунав під час уроку, що ми робимо?

- А) Нічого, повітряна тривога лунає доволі часто, не варто переривати урок.
- Б) Без паніки виконуємо вказівки вчителя та прямуємо до укриття.
- В) Одразу вскакуємо та біжимо до укриття.

2. Я знаходжуся вдома та чую сигнал повітряної тривоги, які мої дії?

- А) Я вимикаю комп'ютер та без паніки, але швидко беру речі та прямую до укриття.
- Б) Якщо можливості спуститися до укриття немає, то дотримуюся правила двох стін.

В) Я нічого не роблю, повітряні тривоги лунають часто, але нічого страшного не відбувається.

3. Як ми йдемо до шкільного укриття?

А) Мчимо щосили.

Б) Спокійно (але швидко) прямуємо за вчителем згідно з маршрутом евакуації.

В) Ідемо без зайвого поспіху, часу вдосталь.

4. Що я маю робити, якщо сигнал тривоги застав мене на вулиці?

А) Якщо я йду до школи, то продовжу свій шлях, адже там безпечніше.

Б) Я знайду найближче укриття та перечекаю тривогу там (повідомивши батьків і вчителя).

В) Якщо я не знайду укриття, але чутиму звуки вибухів, я впаду на землю в заглиблення чи біля бордюри, та закрию голову руками.

5. Що робити, коли вчитель проводить перекличку в укритті?

А) Можна пошуткувати та промовчати, нехай учитель понервує.

Б) Одразу відповідаю.

В) Повідомлю вчителя, якщо не бачу когось із однокласників, а також скажу, де та коли бачив його до цього.

6. Що мені потрібно мати із собою?

А) Тривожний наплічник із необхідними речами (вода, ліки, їжа).

Б) Заряджений телефон. Записку з іменами та телефонами батьків.

В) Нічого особливого.

7. Як я маю поводити себе в укритті?

А) Спокійно зайняти своє місце та чекати на подальші інструкції вчителя.

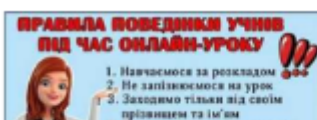
Б) Можна пограти в активну гру, адже хто знає, скільки тут сидіти.

В) Грати в ігри на смартфоні та слухати музику.

Робота в групах.

Завдання для груп: самостійно створити пам'ятки і буклети з правилами поведінки під час повітряної тривоги. Скористайтесь своїми гаджетами або можете скористатися готовими зразками.

Вивчи ці правила

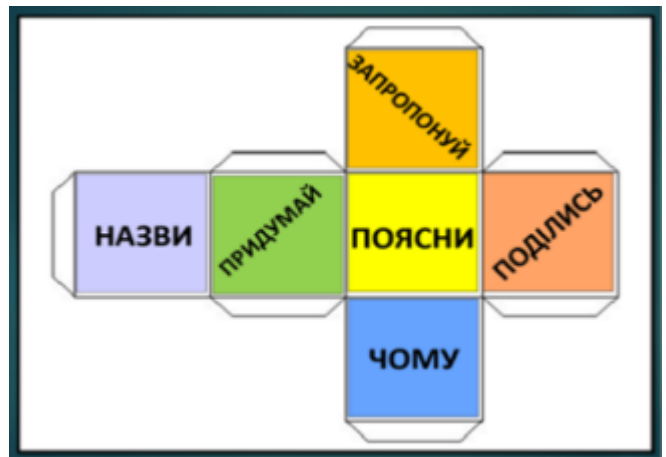

БУКЛЕТ-

III. Заключна частина. Рефлексія (5 хв).

Гра з кубиком Блума.

- ❖ **Назви** – Назви, що таке повітряна тривога?
- ❖ **Поясни** – Поясни, у якому разі вмикається сигнал повітряної тривоги?
- ❖ **Чому** – Чому важливо дотримуватися встановлених правил поведінки під час повітряної тривоги?
- ❖ **Придумай** – Придумай, як можна пояснити іноземцям правила поведінки під час повітряної тривоги.
- ❖ **Поділись** – Поділись своїм ставленням до того, що деякі люди нехтують правилами безпеки.
- ❖ **Запропонуй** – Запропонуй, як ще можна інформувати населення про правила поведінки під час повітряної тривоги.

Підсумок. Повітряні тривоги, на жаль, поки що є частиною нашого життя. Маємо зробити все можливе, аби допомогти нам всім впоратися із новою реальністю. Пам'ятаймо, що під час повітряної тривоги необхідно дотримуватися організованості, дисципліни, точно виконувати встановлені правила поведінки. Метушня і паніка неприпустимі під час надзвичайних ситуацій.

I. Вступна частина

ТЕМА. БУДЬ ОБЕРЕЖНИМ НА ДОРОЗІ!

Прізвище, ім'я, Кобець Людмила Миколаївна, вчитель початкових класів
по батькові та
фах учителя

Предмет Я досліджую світ, українська мова, мистецтво.

Короткий опис заняття покликане привернути увагу здобувачів освіти до вивчення правил дорожнього руху, застосування отриманих знань в практичній діяльності.

Вік учнів 1 – 4 класи

Загальний час 35 – 45 хв.

Тип урок-подорож

II. Основна частина

1. Контекст уроку: розроблено для вивчення і закріплення знань з правил дорожнього руху.

2. Мета:

ознайомити	здобувачів освіти з місцями безпечного переходу проїжджої частини дороги, із дорожніми знаками
навчати	
формувати	уяву школярів про безпеку дорожнього руху під час пересування по вулицям та дорогам;
вдосконалювати	вміння розрізняти дорожні знаки, закріпити навички виконання основних правил руху з метою попередження дитячого травматизму
узагальнити та систематизувати	знання про дорожній рух і правила безпечної поведінки на вулицях, поглибити знання учнів з правил дорожнього руху;
розвивати	пізнавальні інтереси, уміння орієнтуватися на вулицях села і міста.

3. Джерела:

1. Правила дорожнього руху. Методичні рекомендації щодо навчання учнів ПДР.
2. Азбука безпеки на дорозі тітоньки Сови | Всі серії підряд | Збірник 1 - Bing video.
3. Презентація «Правила вуличного руху». Презентації ОБЖ 1 клас (vsimosvita.com).
4. Пісня «Веселий світлофор» - Bing video.
5. Я їду по Дорозі - Дитячі Пісні - З Любов'ю до Дітей - YouTube.
6. Гра з правил дорожнього руху «Так – ні» - Bing video.
7. Фізкультхвилинка - СКІК ТА СКОК - Веселі Дитячі Пісні - RoNika і ютуб канал. З Любов'ю до Дітей - Bing video.

4. Обладнання: картки, на яких зображені дорожні знаки, макет світлофора, картина із зображенням перехрестя, ілюстрації з правил дорожнього руху.

Хід уроку

I. Організаційний момент (1 хв).

Вчитель. Усміхніться, діти, починаємо наш урок-подорож. Сьогодні ми з вами не просто будемо повторювати правила вуличного руху, а проведемо подорож та попрацюємо в командах.

II. Основна частина.

1. Розповідь вчителя (2 хв).

Багато з вас ходять до школи самостійно, без дорослих, тому ви всі повинні пам'ятати такі правила: шлях до школи вибирайте найбезпечніший, на якому менше переходів через вулицю чи дорогу. Коли йдете вулицями села і міста, будьте обережними! Не поспішайте! Йдіть тільки правим боком тротуару, чи узбіччям. Не виходьте на проїзну частину вулиці чи дороги. Проходячи повз ворота, будьте особливо обережні! З воріт може виїхати автомобіль. Переходь вулицю тільки по пішохідних переходах. Перед тим, як переходити вулицю, подивіться ліворуч. Якщо проїзна частина вільна – йдіть. Дійшовши до середини вулиці, зупиніться. Тепер подивіться праворуч. Якщо проїзна частина вільна, продовжуйте перехід. Якщо вулиця регулюється світлофором, обов'язково зверніть увагу на його кольори. Всі ми є пішоходами, тому повинні знати правила переходу вулиці і дотримуватися цих правил.

2. Гра-вікторина (15 хв).

I станція «Дорожні знаки».

Дорожні знаки треба знати завжди!

Вони врятовують тебе від біди!

Презентація «Знай правила дорожнього руху» [Презентація "Правила вуличного руху" • Презентації ОБЖ 1 клас \(vsimosvita.com\)](#)

II станція «Загадкова». Відгадайте загадки.

- ❖ Кінь залізний, гумою підкований. (Автомобіль).
- ❖ Яка тварина втекла із зоопарку, щоб лежати серед дороги? (Зебра).
- ❖ Які острівці розташовані не на воді, а на суходолі? (Острівці безпеки).
- ❖ Підморгне зеленим оком – ми йдемо, підморгне червоним оком – стоїмо. (Світлофор).
- ❖ Мій рогатий кінь двоногий.
Добре знає всі дороги.
Як захочу – він стоїть,
А скажу – то побіжить. (Велосипед).

III станція «Юний інспектор дорожнього руху».

Перегляд відео [Азбука безпеки на дорозі тітоньки Софи | Всі серії підряд | Збірник 1 - Bing video](#)

Обговорення:

1. Де повинні ходити пішоходи? (По тротуару).
2. Що таке перехрестя? (Місце, де перетинаються вулиці).
3. Що таке пішохідний перехід? (Місце, де пішоходи можуть переходити вулицю).
4. Де пішоходи можуть переходити вулицю? (У місцях, де є «зебра», дорожній знак «Пішохідний перехід» або світлофор).
5. Як позначають пішохідні переходи на вулицях міста? (Білою фарбою наносять широкі лінії, а також знаком «Пішохідний перехід»).
6. Які сигнали має світлофор? (Червоний, жовтий, зелений).
7. Що означає червоний сигнал світлофора? (Забороняє рух).
8. Що означає жовтий сигнал? (Потрібно приготуватися переходити вулицю чи зупинитися посередині і чекати зеленого сигналу).
9. Що означає зелений сигнал світлофора? (Дозволяє рух).
10. Де можна кататися на велосипеді? (На дитячому майданчику, у дворі).
11. Чому не можна кататися на велосипеді по тротуару та проїжджій частині? (На тротуарі це заважає пішоходам, а на проїжджій частині можна потрапити під машину).
12. Чому не можна виходити на вулицю та гратися на дорозі? (Там їздить багато машин, можна потрапити під машину).

Фізкультхвилинка. [Фізкультхвилинка - СКІК ТА СКОК - Веселі Дитячі Пісні - RoNika і ютуб канал З Любов'ю до Дітей - Bing video](#)

IV станція «Знайка».

- ❖ Назвіть одним словом.
- ❖ Прилад, що вказує на відстань, яку проїхав автомобіль. (Лічильник).
- ❖ Місце знаходження водія в автомобілі. (Кабіна).
- ❖ Рідина, яку застосовують для роботи двигуна. (Бензин).
- ❖ Частина дороги, призначена для руху пішоходів. (Тротуар).
- ❖ Основний механізм автомобіля. (Двигун).

V станція «Так – ні» [Гра з правил дорожнього руху «Так – ні» - Bing video](#)

Робота в групах (20-25 хв).

Команда «Автомобіль»

Команда «Пішохід»

1. «Знання - сила».

Кожній команді пропонується по 2 дорожні знаки і треба знайти їх місце на вулиці.

2. «Бліц-турнір» (кожній команді пропонується по 5 питань)

Питання для команди «Автомобіль»:

1. Чому не можеш перебігати дорогу перед близько їдучим транспортом?
2. Як треба обходити автобус, тролейбус, які стоять?
3. З якого віку дозволяється їзда на велосипедах по вулицям та дорогам?
4. Чому небезпечно грати в м'яч на дорозі?
5. Що означає жовте світло світлофора?

Питання для команди «Пішохід»:

1. Як і де краще переходити вулицю?
2. Чому не можна чіплятися за вантажні автомобілі?
3. Як обходити трамвай і де його треба чекати?
4. Де повинен йти пішохід при відсутності тротуару?
5. Що означає зелене світло світлофору?

3. «Збери знак».

Завдання на час. Перемагає команда, яка швидше збере розрізаний дорожній знак.

4. «Швидка допомога».

Кожна команда отримує по 1 запитанню з надання першої медичної допомоги.

- ❖ Який лікарський засіб можна використовувати в якості антисептика при капілярній кровотечі?

1. Подорожник, березовий лист.
2. Корінь валеріани, квіти конвалії.
3. Листя дуба.

- ❖ Який засіб автомобільної аптечки можна використати для зменшення болі голови?

1. Валідол.
2. Анальгін.
3. Цитрамон.

5. «Художники». Команді дається 4-5 хв, щоб намалювати задані дорожні знаки.

6. «Музична». [Пісня "Веселий світлофор" - Bing video](#)

[Я Їду по Дорозі - Дитячі Пісні - З Любов'ю до Дітей - YouTube](#)

Пропонується виконати уривки з пісень, в яких мова йде про дороги, машини, пішоходів.

Підведення підсумків, визначення команди-переможця.

III. Заключна частина. Рефлексія (2 хв).

Жити і не знати правил дорожнього руху неможливо. Щоб зберегти життя, уникнути неприємних ситуацій на дорозі, слід знати правила дорожнього руху та завжди їх дотримуватись. Бажаємо всім безпечних доріг! Будьте вихованими!

I. Вступна частина

ТЕМА. АБЕТКА ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Прізвище, ім'я, Шестопад Ганна Володимирівна, вчитель початкових класів,
по батькові та Мартиненко Лариса Григорівна, вчитель біології та основ
фах учителя здоров'я

Короткий опис Заняття спрямоване на усвідомлення здобувачами освіти необхідності дбайливого ставлення до власного життя і здоров'я, співпричетності до долі та проблем інших, відповідальності за близьких та оточуючих людей. Дане заняття – можливість для кожного здобувача освіти відчути свою успішність, інтелектуальну спроможність, емоційну та фізичну безпеку.

Вік учнів 5-7 класи

Загальний час 45 – 90 хв.

Тип урок розвитку критичного мислення

II. Основна частина

1. Контекст заняття/ проблема:

Заняття розроблено, як інтегроване, для того, щоб проблему безпеки, збереження та охорони здоров'я розглянути комплексно. Зміст та атмосфера заняття сприятиме формуванню предметної, громадянської та соціальної компетентностей, набуттю навичок вільних висловлювань перед іншими дітьми. Враховано індивідуальний рівень навичок та інтереси дітей, можливості використання елементів критичного мислення та самовираження. Така інтеграція підкреслює актуальність тематики та доцільність проведення заняття, що презентується.

2. Мета уроку:

ознайомити	з правилами надання домедичної допомоги при надзвичайних ситуаціях, зі способами визначення стану потерпілого, елементами домедичної допомоги через гру, усну народну творчість, творчу уяву;
розкрити	пізнавальні можливості учня; сутність проблеми безпеки, охорони життя і здоров'я;
визначити	основні підходи здобуття, аналізу та застосування інформації з різних джерел; підходи вирішення проблеми збереження життя та здоров'я;
формувати	предметну, громадянську, соціальну та інформаційну компетентності; свідоме прагнення до здорового способу життя та відповідального ставлення до питань особистої та колективної безпеки;
мотивувати	бути демократичними, патріотами, спілкуватися з товаришами, поважати думку інших, приймати продумані рішення; популяризувати основи здорового і безпечного способу життя;
вдосконалювати	спостережливість та зорову пам'ять, естетичні почуття та творчу уяву;
розвивати	критичне мислення учнів, а саме:

здобуття практичних навичок та умінь поведінки в екстремальних умовах, ставити питання за змістом, зіставляти пережиті під час виконання завдань почуття та емоції із власним емоційно-чуттєвим досвідом, прогнозувати орієнтовний зміст завдань за заголовком та ілюстраціями, пояснювати на основі власного досвіду, чому якась інформація зацікавила, сприймати усні репліки й реагувати на усну інформацію в діалозі (погоджуватись або не погоджуватись, виконувати певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції); навички аналізу, систематизації, узагальнення; вміння оцінювати ризики для життя і здоров'я людини на індивідуальному і суспільному рівнях; навички надання першої допомоги потерпілому;

виховувати

загальнолюдські та національні цінності, любов до Батьківщини, прагнення більше знати, силу волі в екстремальних ситуаціях, впевненість у своїх діях, дбайливе ставлення до свого життя та здоров'я, культуру спілкування один з одним.

3. Завдання заняття:

- ❖ розвивати в учнів логічне, образне та творче мислення, зв'язне мовлення; вміння аналізувати почуте та прочитане, уміння бачити різносторонність життя світу, військово-патріотичний потенціал особистості; уявлення про дійсність і самих себе;
- ❖ залучити учнів до отримання додаткових знань шляхом колективної та індивідуальної роботи, до творчої діяльності за допомогою різних методів і прийомів;

- ❖ вдосконалити навички надання домедичної допомоги, навички використання різноманітних джерел; вміння передавати свої почуття через малюнок;
- ❖ сформувати нові навички, пов'язані з тематикою заняття, такі як: робити висновки на основі почутого, побаченого; використовувати здобутий досвід на практиці;
- ❖ мотивувати учнів до дбайливого ставлення один до одного та до самого себе, до активного сприймання життєвої необхідності, до небайдужої позиції, до прийняття рішень і несення відповідальності за зроблений вибір;
- ❖ впливати на становлення особистості як суб'єкта суспільного життя; вчити висловлювати власні враження.

4. Які джерела були використані?

Першоджерела:

1. Мій конспект. Українська мова, 3 клас. О.Д. Придаток.
2. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». - К.: IREX, 2019-2020.
3. Основи здоров'я. Підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти. Т.Є.Бойченко, І.П.Василяшко та ін. – Київ: Генеза, 2016.

Веб-ресурси з активними гіперпокликаннями:

1. Перевірка стану свідомості

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjKuvml17MT_AhUFtYsKHUtzDgsQwqsBegQIDRAF&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DUUTh_QjgfcA&usg=AOvVaw0MdvH3e0znQjoCLx_KHrn

2. Перша допомога: серцево-легенева реанімація

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj-rY-b78T_AhVNxIsKHe0ADfkQwqsBegQIChAF&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3D0tE9-VdOnsY&usg=AOvVaw04BnU0i49giSAq8PpUSp38

3. Перша допомога при кровотечах

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi-xICI68T_AhWHjaQKHTdhCVcQwqsBegQIDRAF&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3De2pqnvjIJE0&usg=AOvVaw2SQLqydOwUqTJaXVh1utx

4. Перша допомога при опіках

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxL7d9MT_AhXdCBAIHfSGDWMQtwJ6BAgOEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DxCIVnK-m-UU&usg=AOvVaw2IMzhZdBCIx2PKUji5hMSC

5. Перша допомога при підозрі на інсульт, при інфаркті міокарда

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjTh6z178T_AhUR6CoKHWBBCQEQtWJ6BAgWEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DNar8i6cStGM&usg=AOvVaw3XcI8QDDOzHW8dyION2Xtb

6. Перша допомога при переломах та вивихах

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj8sb788MT_AhVOnYsKHaSiCUwQtWJ6BAgQEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DuV-GwbFCXpc&usg=AOvVaw0AJjx_7k3pclzkSr8ncgri

7. Перша допомога при судомках

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj8jJa68MT_AhUSqIsKHdOLBy4QtWJ6BAgQEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DPlgNIHyd0Ls&usg=AOvVaw1rCIP6H9goGnItzV9m0Fm3

8. Склад аптечки

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiju-GS8sT_AhUUyosKHfY_C9cQtWJ6BAgYEAi&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DYGruyu6b830&usg=AOvVaw36FIJu53gRnxJVIqlZWVwM

9. Види пов'язок

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjijLnh8cT_AhWWmYsKHT3GBiQQtwJ6BAgtEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DI9o0Q5MlxRY&usg=AOvVaw2MlKapT7Pa3S9-YatT_Fla

10. Цікаві вправи. Навчальний ресурс Wordwall

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjZ8uCO-sT_AhWJuosKHS9ICX4QFnoECCMQAQ&url=https

<http://www.wordwall.net/fuk-ua/community%2F%25D0%25BF%25D0%25B5%25D1%2580%25D1%2588%25D0%25B0-%25D0%25B4%25D0%25BE%25D0%25BC%25D0%25B5%25D0%25B4%25D0%25B8%25D1%2587%25D0%25BD%25D0%25B0-%25D0%25B4%25D0%25BE%25D0%25BF%25D0%25BE%25D0%25BC%25D0%25BE%25D0%25B3%25D0%25B0&usg=AOvVaw0cu4lmUhqR1P0RnF0tjK38>

5. Виклики та їх вирішення:

Заняття може бути високоефективним лише з урахуванням вікових та творчих особливостей дітей. Значення заняття полягає у вихованні на перспективу: стимулювання до самозахисту та самозбереження, пошуку, що вчить дітей мислити в ситуаціях, які загрожують життю і здоров'ю, відкривати в собі пріоритети людських почуттів і переживань.

6. Проведення уроку:

Заняття розроблено з використанням інтерактивних технологій навчання.
Застосовано:

технології колективно-групового навчання;

технології ситуативного моделювання;

технології опрацювання дискусійних питань.

Методи роботи: творчі, проблемно-пошукові, інтерактивні (мозковий штурм, робота в парах, мікрофон, дискусійна сітка Елвермана, вправа «Кластер», метод «Знаю – Хочу знати – Дізнаюся», рефлексивна вправа «Яблулька»).

Прийоми: створення ситуації моральних переживань, створення ситуації зацікавленості, використання відомостей, виділення головного, показ ілюстративного та відеоматеріалів, індивідуальне та фронтальне опитування.

7. Застосування (інтеграція):

Елементи даного заняття можна використовувати на уроках української мови, біології, основ здоров'я, пізнаємо природу, здоров'я, безпека та добробут, мистецтва. Дане заняття можна поєднати з іншими позакласними заходами.

8. Вплив:

Варто відзначити комплексне опрацювання теми, що підсилює зацікавленість учнів, інтерес до освітнього процесу, відкриттів у навчанні; прагнення вирішувати конкретні ситуативні завдання, пошук шляхів вирішення проблем та дискусії щодо наслідків певних рішень.

9. Сталість:

Заняття формує навички партнерства задля безпечного, щасливого, здорового особистого життя та успішної взаємодії із суспільством.

Хід уроку

I. Вступна частина.

1. Створення позитивного настрою, «самоналаштування».

Покладіть руки на парту, закрийте очі та промовляйте:

- ❖ «Я зможу сьогодні добре працювати».
- ❖ «Я – особистість творча».
- ❖ «Я бажаю всім однокласникам успіхів сьогодні».

2. Мотивація навчальної діяльності.

Вправа «Моє бажання».

Вчитель. Діти, заплющте очі, і уявіть, що до нас завітала медична сестра. І кожен з вас нехай подумає, чому вона завітала і які завдання ми зможемо виконати з нею.

- Про що ви подумали? (Діти здогадуються: поміряти температуру, перевірити особисту гігієну учнів, виявити хворих, провести бесіду).

Гра «Вгадай слово».

Вчитель. Погляньте на записані слова. В кожному слові пропущена буква. Вгадавши ці букви, ми складемо з них ключове слово нашого уроку.

йо_, р_чин, _інцет, н_жиці, _арля, лейк _пластир, дж_ут, _міак (слова: йод, розчин, пінцет, ножиці, марля, лейкопластир, джгут, аміак; ключове слово - допомога).

- З чим пов'язані всі ці слова? (діти висловлюють свої припущення, але вибираємо слово: «з медициною»)

Вчитель. Статистика свідчить, що лише 20% тих, хто загинув від травм, опіків чи занурень у воду, мали ушкодження, несумісні з життям. Решту 80% потерпілих можна було врятувати, надавши їм домедичну допомогу. Нерідко найпростіші дії допомагають урятувати людині життя.

Сьогодні ми будемо вчитися надавати домедичну допомогу собі та друзям.

3. Актуалізація навчальної діяльності.

Метод «Знаю – Хочу знати – Дізнаюся».

З	Х	Д

- ❖ У стовпчик «З» - поставити плюс, учні промовляють те, про що вже знали з цієї теми.
- ❖ У стовпчик «Х» - чого хотіли дізнатися.
- ❖ У стовпчик «Д» - дізнаються під час вивчення теми.

Запитання до учнів:

- Чи знаєте ви, що таке «домедична допомога»?
- Чи вмiєте ви надавати домедичну допомогу?
- Чи вмiєте ви перевіряти стан свiдомостi та дихання?
- Чи вмiєте ви надавати першу допомогу при кровотечах?
- Чи вмiєте ви надавати першу допомогу при опiках?
- Чи вмiєте ви надавати першу допомогу при пiдозрi на iнсульт, при iнфарктi мiокарда?
- Чи вмiєте ви надавати першу допомогу при переломах та вивихах?
- Чи знаєте ви, що таке судоми?

Читання та обговорення вірша.

Зайчик ніжку поламав,
Бо багато він стрибав.

Гіпс наклав йому ведмідь –
 Тепер вдома він сидить!
 Друзі грають, в школу ходять,
 Зайчик плаче, бо не ходить!

Дискусійна сітка Елвермана.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, зайчик плаче.	Поламав ніжку.	Ні, плакати не треба. Потрібно лікувати ніжку і будеш здоровим.
Так, ведмідь наклав гіпс. Так, друзі грають, в школу ходять. ВИСНОВОК: Якщо виникли проблеми зі здоров'ям, потрібно вміти надавати домедичну допомогу.	Сидить вдома. Не ходить до школи, не грає з друзями.	Ні, ведмідь надав допомогу. Ні, можна навчатися дистанційно і грати в інтелектуальні ігри.

Ознайомлення з поняттям «Надзвичайна ситуація».

Вчитель. Щодня в світі фіксуються тисячі подій, при яких відбувається порушення нормальних умов життя і діяльності людей і які можуть призвести або призводять до загибелі. Ці події ми називаємо надзвичайними ситуаціями. Від них у житті не застрахований жоден з нас. На жаль, стикаючись з лихом, багато людей неспроможні ефективно допомогти потерпілому.

Проблемне питання. Чому так? Чому людина стає безпорадною, коли трапляється небезпека? (відповіді учнів).

Вчитель. Відповідь проста: не вистачило знань, рішучості, волі, часу.

II. Основна частина заняття.

Мозковий штурм. Асоціативний куш.

очі

лежить

дихає

танцює

веселий

плаче

Стан свідомості

серцебиття

пульс

сміється

Запитання до учнів:

- Як ви розумієте поняття «без свідомості»? (у людини закриті очі, слабкий пульс, блідий колір обличчя).

Повідомлення теми та завдань заняття.

Вчитель. Тема нашого заняття «Абетка домедичної допомоги».

Питання, які ми розглянемо сьогодні допоможуть правильно прийняти рішення і не допустити зволікання в діях по наданню першої долікарської допомоги. Також ми вчитимемось практично застосовувати свої знання.

Пояснення нового матеріалу.

1. Визначення стану потерпілого (ілюстративний супровід, робота з вебресурсом «Клас безпеки»)

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjKuvml7MT_AhUFtYsKHUtzDgsQwqsBegQIDRAF&url=http%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DUUTh_QjgfcA&usg=AOvVaw0MdvH3e0znQjoCLx_KHrm

Потерпілий може бути у стані: непритомності, паніки, відчуття фізичного болю.

У стані непритомності у потерпілого слід визначити ознаки життя: наявність пульсу та дихання, реакції зіниць ока на світло.

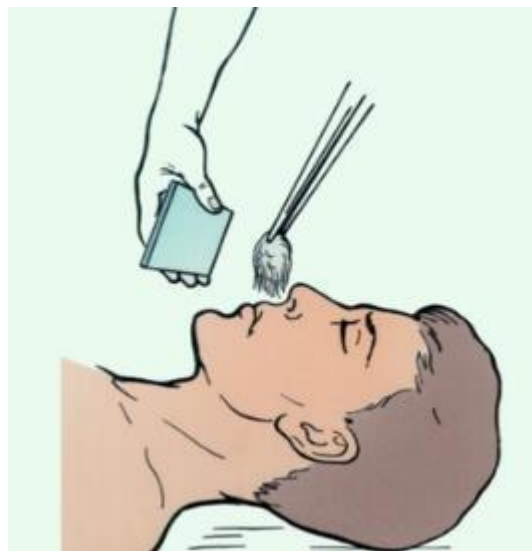
Визначення пульсу

Пульс можна визначити, натиснувши на тіло в тих місцях, де артерія найближче розташована до поверхні шкіри (див. таблицю).

Наявність дихання

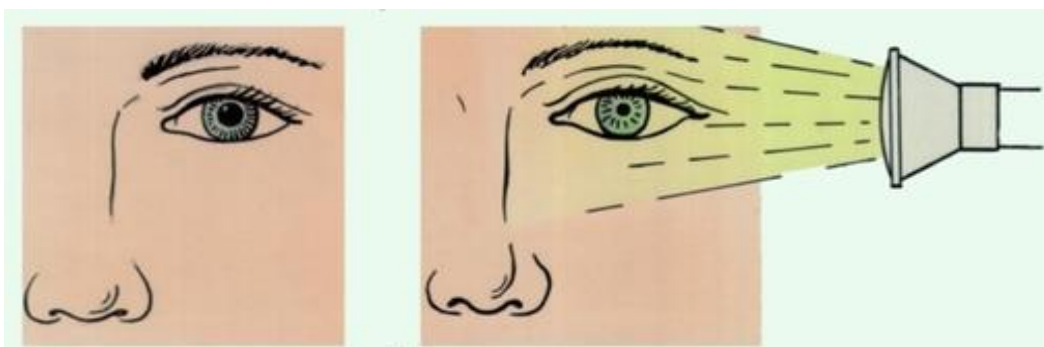
- Визначають за допомогою дзеркальця (якщо не спостерігаються характерні рухи грудної клітини). Його підносять близько до рота або носа потерпілого: при вдиханні і

видиханні має з'явитися «запотівання» поверхні дзеркала. Можна скористатися

пир'їною чи кількома волосинами, шматочком легкої тканини тощо, за рухами яких (або їх відсутністю) визначити наявність (або відсутність) дихання.

Піднявши повіку і спрямувавши на зіницю ока світловий потік, можна визначити наявність (або відсутність) мозкового кровообігу: широка нерухома зіниця свідчить про його відсутність.

2. Надання домедичної допомоги.

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj-rY-b78T_AhVNxIsKHe0ADfkQwqsBegQIChAF&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3D0tE9-VdOnsY&usg=AOvVaw04BnU0i49giSAq8PpUSp38

Штучне дихання і масаж серця

У разі зупинення кровообігу і дихання припиняється надходження кисню до клітин мозку. Своєчасне відновлення кровообігу може вивести потерпілого зі стану клінічної смерті. Відновити кровообіг допоможуть штучне дихання і непрямий масаж серця.

Якщо потерпілий не дихає або дихає судомно, менш як 6 разів на хвилину, треба негайно розпочати штучну вентиляцію легень, яку називають штучним диханням.

За жодних умов не можна вважати потерпілого загиблим на підставі зовнішніх ознак – відсутності пульсу і дихання. У перші 5 хвилин після клінічної смерті багатьох потерпілих можна повернути до життя.

Якщо потерпілий не дихає або дихає судомно, менш як 6 разів на хвилину, треба негайно винести його на свіже повітря, розстебнути пояс та комір сорочки і почати робити штучне дихання.

Штучне дихання роблять до відновлення самостійного дихання або до прибуття «швидкої допомоги» чи доки є сили.

Штучна вентиляція легень (алгоритм «рот у рот»)

Непрямий масаж серця

Перша допомога при кровотечах

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi-xICI68T_AhWHjaQKHTdhCVcQwqsBegQIDRAF&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3De2pqnvJIJE0&usg=AOvVaw2SQLqydOwUqTJaXVh1utx

Перша допомога при опіках

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwikxL7d9MT_AhXdCBAIHfSGDWMQtwJ6BAgOEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DxCIVnK-m-UU&usg=AOvVaw2lMzhZdBCIx2PKUji5hMSC

Перша допомога при підозрі на інсульт, при інфаркті міокарда

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjTh6z178T_AhUR6CoKHWBBCQEQtWJ6BAgWEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DNar8i6cStGM&usg=AOvVaw3XcI8QDDOzHW8dyION2Xtb

Перша допомога при переломах та вивихах

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj8sb788MT_AhVOnYsKHaSiCUwQtwJ6BAgQEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DuV-GwbFCXpc&usg=AOvVaw0AJjx_7k3pclzkSr8necgri

Перша допомога при судомах

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj8jJa68MT_AhUSqIsKHdOLBy4QtwJ6BAgQEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DPlgNIHyd0Ls&usg=AOvVaw1rCIP6H9goGnItzV9m0Fm3

Склад аптечки

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiju-GS8sT_AhUUyosKHYF_C9cQtwJ6BAgYEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DYGruyu6b830&usg=AOvVaw36FIJu53gRnxJVIqlZWVwM

Види пов'язок

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjijLn8cT_AhWWmYsKHT3GBiQQtwJ6BAgtEAI&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DI9o0Q5MlxRY&usg=AOvVaw2MIKapT7Pa3S9-YatT_Fla

Вікторина.

1. Про який ступінь опіку свідчить поява пухирів на шкірі? (про II ступінь).
2. Непрохідність верхніх дихальних шляхів буває (повна і неповна).
3. Які є види травм? (відкриті і закриті).
4. Скільки ступенів має опік? (чотири).
5. За якого ступеня опіку обуглюються тканини? (при IV ступені).
6. Скільки ступенів має відмороження? (чотири).
7. Порушення цілості очеревини це відкрита чи закрита травма живота? (відкрита).
8. Мимовільне скорочення м'яза, що супроводжується різким болем (судома).
9. Виклик бригади екстреної медичної допомоги здійснюється за номером (103).

Руханка «Броунівський рух» (Робота з лепбуком «Аптечка»). Учні мають рухатися по класу в хаотичному порядку деякий час. За командою вчителя (це може бути плескання в долоні) вони мають об'єднатися в міні-команди з тією кількістю людей, яку вказав вчитель, і в цій групі виконати і представити завдання з лепбука «Аптечка».

Робота в групах. Завдання для груп:

- ❖ Види аптечок
- ❖ Комплектація аптечки першої допомоги
- ❖ З історії аптечки.

Практичне завдання «Наклади пов'язку» (робота в парах).

- ❖ Накладання пов'язки «вуздечка» на голову.
- ❖ Накладання спіралевидної пов'язки на грудну клітку.
- ❖ Імобілізація при переломі передпліччя.

Вправа «Впіймай помилку».

1. Розрізняють обмороження 3 ступенів (чотирьох).
2. При термічному опіку ушкоджену ділянку шкіри протягом 10-15 хвилин

обробляють розчином оцту (тримають під водою).

3. При появі пухирів, під час опіку I ступеню, проколюють їх і накладають асептичну пов'язку...(II ступеню, пухирі проколувати не можна, це може призвести до їх інфікування).

4. При відмороженні II ступеню, коли постраждалий не відчуває холоду, дають йому випити теплого чаю (не можна поїти).

5. Тривалість клінічної смерті необмежена у часі (обмежена у часі).

6. При ураженні людини електричним струмом спочатку оцінюють стан потерпілого, а потім відключають дію електричного струму (навпаки).

7. Пов'язку «чепець» накладають при травмі живота (голови).

8. Непрямий масаж серця дитині до року роблять однією рукою (2 пальцями).

Інтерактив «Відшукай, пов'яжи і поясни словосполучення» (діти мають пов'язати терміни між собою і пояснити свій вибір).

Малює	Перелом ноги
Співає	Перелом руки
Грає на піаніно	Втрата свідомості
Танцює	Вивих
Контрольна робота	Судоми
Купається	Травма голови

III. Заключна частина. Рефлексія.

Гра «Хто такий? Що таке?». За одну хвилину гравець повинен пояснити та показати за допомогою міміки та жестів якомога більше слів чи їх сполучень, які йому будуть пропонувати.

- ❖ Опік
- ❖ Відмороження
- ❖ Перелом
- ❖ Бинт
- ❖ Штучне дихання
- ❖ Непрохідність дихальних шляхів
- ❖ Травма голови

❖ Судома

❖ Непрямий масаж серця

Цікаві завдання. (Робота з навчальними ресурсам Wordwall).

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjZ8uCQ-sT_AhWJuosKHS9ICX4QFnoECCMQAQ&url=https%3A%2F%2Fwordwall.net%2Fuk-ua%2Fcommunity%2F%25D0%25BF%25D0%25B5%25D1%2580%25D1%2588%25D0%25B0-%25D0%25B4%25D0%25BE%25D0%25BC%25D0%25B5%25D0%25B4%25D0%25B8%25D1%2587%25D0%25BD%25D0%25B0-%25D0%25B4%25D0%25BE%25D0%25BF%25D0%25BE%25D0%25BC%25D0%25BE%25D0%25B3%25D0%25B0&usg=AOvVaw0cu4lmUhqR1P0RnF0tjK38

Вправа «Яблунька». Діти використовують мікрофон, вибирають слова, які підкреслюють їх настрій.

Нічого не зрозуміло

Було важко

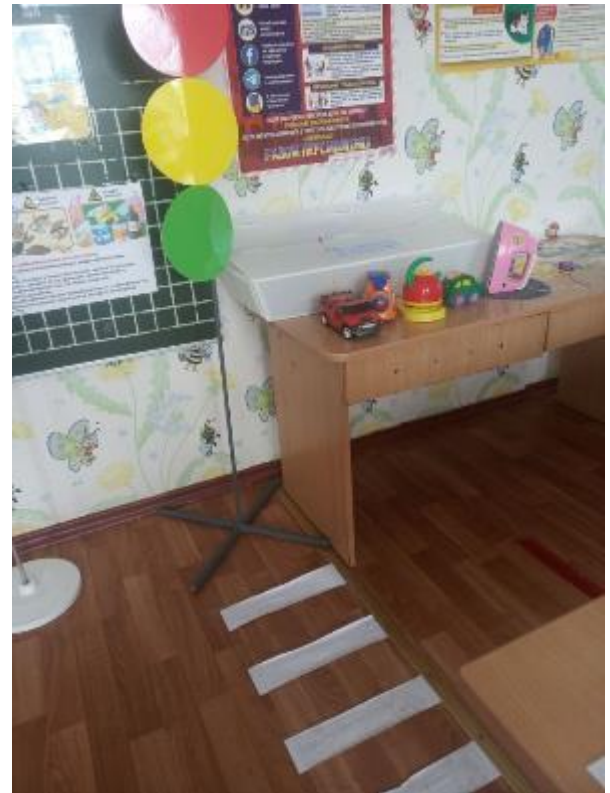
Усе вийшло

ФОТОМАТЕРІАЛИ

Клас безпеки

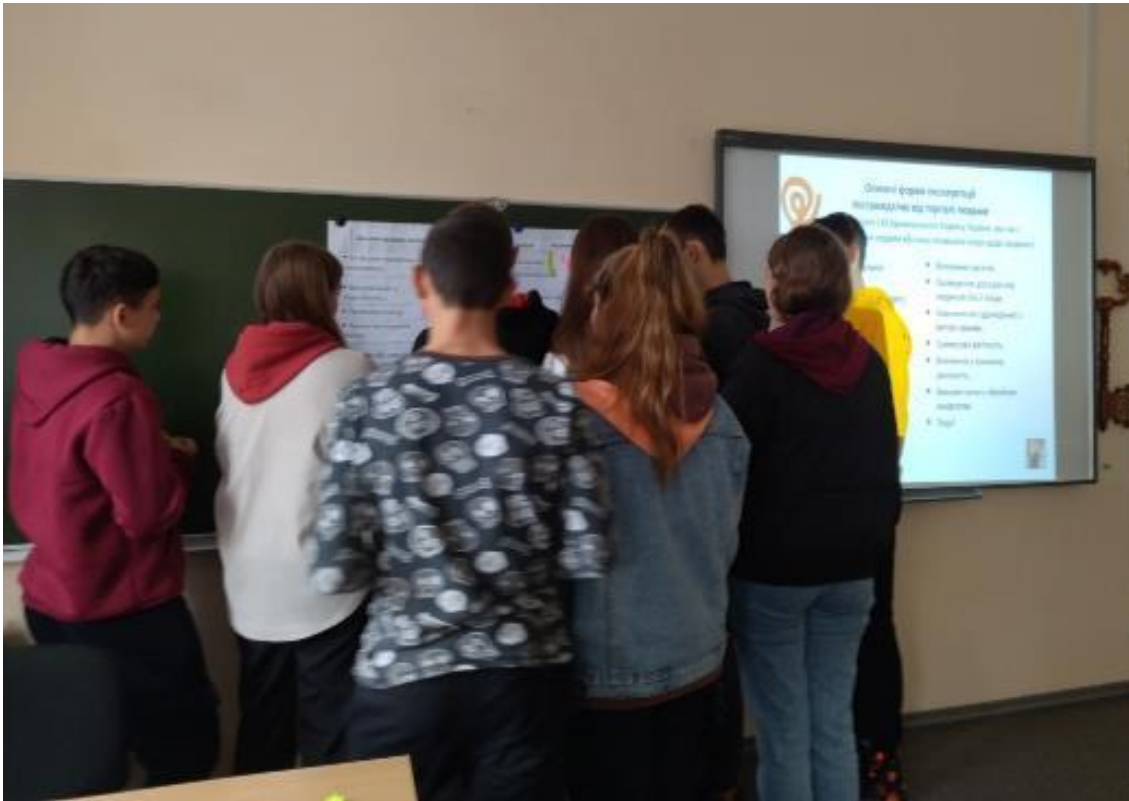

Тренінги в рамках Всеукраїнського проєкту «Протидія торгівлі людьми в умовах війни» (2-11 класи)

**Тренінги в рамках Всеукраїнського проєкту
«Протидія торгівлі людьми в умовах війни» (вчителі)**

**Тренінги в рамках Всеукраїнського проєкту
«Соціоемоційна підтримка підлітків в умовах війни» (7-11 класи)**

Ми за безпечне освітнє середовище!